

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MIHALA BOBEKA [*MICHAL BOBEK*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 24. septembrī¹

Apvienotās lietas C-515/17 P un C-561/17 P

Uniwersytet Wrocławski
pret
Pētniecības izpildaģentūru (REA) (C-515/17 P)
un
Polijas Republika
pret
Uniwersytet Wrocławski,

Pētniecības izpildaģentūru (REA) (C-561/17 P)

Apelācija – Eiropas Savienības Tiesas statūtu 19. pants – Neprivileģētu prasītāju pārstāvība tiešās prasībās – Advokāta jēdziens – Savienības tiesību autonomais jēdziens – Iespēja novērst trūkumu juridiskajā pārstāvībā

Satura rādītājs

I. Ievads	2
II. Tiesiskais regulējums	3
III. Apstrīdētais rīkojums	4
IV. Tiesvedība Tiesā	5
V. Vērtējums	6
A. Rašanās un pašreizējās problēmas	7
1. Judikatūras attīstība par statūtu 19. panta trešo daļu	7
a) Izcelsme no konkurences tiesībām	8
b) Neatkarības prasības “pārņemšana” uz statūtu 19. panta trešo daļu	8
2. “Pārņemšanas” problemātiskie aspekti un tās procesuālās sekas	10

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

a) Konteksts	10
b) Pārbaudes neskaidrāis raksturs	11
c) Neatbilstības sekas	12
B. Iespējas un mainīgie lielumi	14
1. Iespējas	14
a) Statūtu 19. panta ceturrtā daļa	15
b) Statūtu 19. panta trešā daļa	15
2. Juridiskās pārstāvības jēga	17
C. Pārskatītā pārbaude	19
1. Materiālā dimensija	19
a) Tiesības praktizēt dalībvalsts tiesā	19
b) Advokāta statuss – neatkarīga trešā persona attiecībā pret prasītāju	19
1) Trešā persona	19
2) Neatkarīgs lietas dalībnieks	22
2. Procesuālā dimensija	23
D. Par izskatāmo lietu	25
VI. Tiesāšanās izdevumi	26
VII. Secinājumi	26

I. Ievads

1. Kam ir tiesības pārstāvēt neprivileģētu prasītāju tiešā prasībā Eiropas Savienības Tiesā? Kas atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 19. pantā noteiktajam ir “advokāti, kas ir tiesīgi praktizēt dalībvalstu tiesās”?

2. Tradicionāli advokāta formālās kvalifikācijas, apliecinājošo dokumentu un viņa tiesību rīkoties konkrēta prasītāja vārdā pārbaudes process reti nonāk (jurisprudences) prožektoru gaismā. Pārbaudes process notika klusi un vienmuļi kā rutīnas reģistrācijas uzdevums, aizrautīgās diskusijās par šo jautājumu iesaistoties tikai patiesiem Savienības tiesu procesa lietpratējiem un entuziastiem. Tas tā arī varētu būt palicis, ja vien pārbaudes process, kas parasti ir formalitāte, nebūtu pakāpeniski pārtapis par kaut ko diezgan atšķirīgu.

3. *Uniwersytet Wrocławski* (Vroclavas Universitāte, Polija) cēla prasību Vispārējā tiesā, apstrīdot Pētniecības izpildaģentūras (turpmāk tekstā – “REA”) lēmumu, ar kuru uzdots universitātei atmaksāt noteiktus līdzekļus, kuri tai iepriekš piešķirti.

4. Prasība tika atzīta par nepieņemamu pienācīgas juridiskās pārstāvības trūkuma dēļ². Kā norāda Vispārējā tiesa, Vroclavas Universitātes juridiskais pārstāvis neatbilda neatkarības prasībai, kas ir saistīta ar “advokāta” jēdzienu Eiropas Savienības Tiesas statūtu (turpmāk tekstā – “statūti”) 19. panta trešās daļas izpratnē. Lai gan pārstāvis atbilstoši Polijas tiesībām bija ieguvis advokāta kvalifikāciju un viņam bija prakse juridiskajā birojā, pārstāvis Vroclavas Universitātē arī pasniedza lekcijas kā ārštata lektors un šajā nolūkā bija ar universitāti noslēdzis civiltiesisku līgumu. Vispārējās tiesas ieskatā šāda līguma pastāvēšana nozīmēja, ka nav izpildīta neatkarīgas juridiskās pārstāvības prasība.

5. Saistībā ar apelāciju par šo rīkojumu es aicināšu Tiesu veikt divkārtu Vispārējās tiesas judikatūras un prakses šajā jomā atkārtotu izvērtējumu. Pirmkārt, par *būtību*, statūtu 19. panta trešās daļas interpretācija būtu jāatjauno sapratīgā un paredzamā robežās. Otrkārt un varbūt pat vēl svarīgāk, iespējams trūkums juridiskajā pārstāvībā būtu jāuzskata par prasības pieteikuma *procesuālu* nepilnību, uz ko būtu pienācīgi jāvērs attiecīgā prasītāja uzmanība, dodot tam iespēju šo trūkumu novērst.

II. Tiesiskais regulējums

6. Statūtu 19. pantā ir paredzēts:

“Dalībvalstis un Savienības iestādes Tiesā pārstāv katrai lietai iecelts pārstāvis; pārstāvim var palīdzēt padomdevējs vai advokāts.

Tādā pašā veidā tiek pārstāvētas arī valstis, kas nav dalībvalstis, bet kas ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzēja puses, kā arī EEZ līgumā minētā EBTA Uzraudzības iestāde.

Citas puses jāpārstāv advokātam.

Tiesā pārstāvēt kādu pusi vai palīdzēt tai var tikai tie advokāti, kas ir tiesīgi praktizēt dalībvalstu tiesās vai to valstu tiesās, kas ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzēja puses.

Šiem pārstāvjiem, padomdevējiem un advokātiem, kas piedalās Tiesas procesos, ir tiesības un imunitāte, kas vajadzīga, lai viņi varētu neatkarīgi pildīt pienākumus atbilstīgi reglamentā paredzētajiem nosacījumiem.

Attiecībā uz šiem padomdevējiem un advokātiem, kas piedalās Tiesas procesos, Tiesai ir pilnvaras, ko parasti piešķir tiesām un ko paredz reglaments.”

7. Saskaņā ar šo statūtu 53. pantu “Vispārējās tiesas procesu reglamentē III sadaļa [...]”. Šajā sadaļā ietilpst statūtu 19. pants.

8. Vispārējās tiesas Reglamenta 51. pants attiecas uz “Pārstāvības pienākumu” tiešās prasībās un ir šāds:

“1. Lietas dalībnieki ir jāpārstāv pārstāvjiem vai advokātiem saskaņā ar statūtu 19. pantā paredzētajiem nosacījumiem.

2. Advokātam, kas pārstāv lietas dalībnieku vai palīdz lietas dalībniekam, jāiesniedz kancelejā apliecinošs dokuments par to, ka viņš ir tiesīgs praktizēt dalībvalsts vai citas valsts, kura ir EEZ līguma līgumslēdzēja puse, tiesā.

² Rikojums, 2017. gada 13. jūnijs, *Uniwersytet Wrocławski/REA* (T-137/16, nav publicēts, EU:T:2017:407).

3. Advokātiem, ja viņi pārstāv privāttiesību juridisko personu, kancelejā ir jāiesniedz šīs personas pilnvarojums.

4. Ja netiek iesniegti 2. un 3. punktā paredzētie dokumenti, sekretārs attiecīgajam lietas dalībniekam nosaka pieņemamu termiņu, kurā šie dokumenti ir jāiesniedz. Ja noteiktajā termiņā dokumenti nav iesniegti, Vispārējā tiesa lemj par to, vai šīs prasības neievērošana prasības pieteikumu vai procesuālo rakstu nepadara formāli nepieņemamu.”

III. Apstrīdētais rīkojums

9. 2016. gada 25. martā Vroclavas Universitāte cēla prasību Vispārējā tiesā lūdzot, pirmkārt, atcelt *REA* lēmumus, ar kuriem pārtrauc līdzekļu piešķiršanas līgumu un uzliek pienākumu Vroclavas Universitātei veikt atmaksu 36 508,37 EUR, 58 031,38 EUR un 6 286,68 EUR apmērā un atlīdzināt zaudējumus EUR 5 803,14 EUR apmērā, un, otrkārt, atmaksāt *REA* šīs summas kopā ar uzkrātajiem procentiem.

10. Savai aizstāvībai *REA* izvirzīja iebildi par nepieņemamību, kas balstīta uz pieciem pamatiem. Pirmais pamats bija saistīts ar faktu, ka Vroclavas Universitātes juridiskais pārstāvis neatbilda statūtos un Vispārējās tiesas Reglamentā paredzētajam neatkarības nosacījumam. Kā norāda *REA*, tas bija tādēļ, ka Vroclavas Universitātes pārstāvis bija darbinieks vienā no šīs universitātes izpētes centriem.

11. Apstrīdētajā rīkojumā³ Vispārējā tiesa sāka ar to, ka atgādināja, ka neprivileģētu prasītāju pārstāvjiem Savienības tiesās ir jāatbilst diviem nosacījumiem. Saskaņā ar pirmo nosacījumu pārstāvim ir jābūt “advokātam”. Otrajā nosacījumā ir precizēts, ka advokāts “ir tiesīgs praktizēt dalībvalsts tiesā [..]”. Lai gan otrajā nosacījumā ir norādīts uz valsts tiesībām, pirmo, ciktāl tas iespējams, nevar un nedrīkst interpretēt neatkarīgi un bez norādes uz valsts tiesībām⁴.

12. Vispārējā tiesa tālāk paskaidroja, ka uzskats attiecībā uz advokāta lomu Savienības tiesību sistēmā, kas izriet no dalībvalstu kopīgajām tiesiskajām tradīcijām un uz kuru ir balstīts Tiesas statūtu 19. pants, ir tāds, ka advokāts līdzdarbojas tiesas spriešanas procesā un tam neatkarīgi un taisnības interesēs ir jāsniedz klientam nepieciešamā juridiskā palīdzība⁵. Advokāta neatkarības jēdziens ir noteikts ne vien pozitīvi (atsaucoties uz profesionāli ētiskajiem pienākumiem), bet arī negatīvi (kā darba attiecību neesamība)⁶.

13. Atsaucoties uz lietu *Prezes Urzēdu Komunikācija Elektroniznej*⁷, Vispārējā tiesa nosprieda, ka pat tad, ja pakļautības attiecību neesamība starp Vroclavas Universitāti un tās juridisko pārstāvi nozīmē, ka, izsakoties formāli, nepastāv darba attiecības, joprojām pastāv risks, ka juridiskā pārstāvja profesionālo viedokli vismaz daļēji varētu ietekmēt viņa profesionālā vide⁸.

14. Ņemot vērā šos argumentus, Vispārējā tiesa atzina, ka prasība ir acīmredzami nepieņemama, savu lēmumu pamatojot ar statūtu 19. panta trešo un ceturto daļu un Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 1. punktu⁹.

3 Rīkojums, 2017. gada 13. jūnijs, *Uniuersytet Wroclawski/REA* (T-137/16, nav publicēts, EU:T:2017:407).

4 Apstrīdētā rīkojuma 16. un 17. punkts.

5 Apstrīdētā rīkojuma 18. punkts.

6 Apstrīdētā rīkojuma 19. punkts.

7 Spriedums, 2012. gada 6. septembris, *Prezes Urzēdu Komunikācija Elektroniznej/Komisija* (C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553).

8 Apstrīdētā rīkojuma 20. punkts.

9 Apstrīdētā rīkojuma 21. un 22. punkts.

IV. Tiesvedība Tiesā

15. Vroclavas Universitāte (lieta C-515/17 P) un Polijas Republika (lieta C-561/17 P) pārsūdzēja Vispārējās tiesas izdoto rīkojumu.

16. Tiesas priekšsēdētājs ar 2017. gada 24. novembra lēmumu abas apelācijas lietas apvienoja.

17. Vroclavas Universitātes apelācijas sūdzība ir balstīta uz diviem pamatiem. Tā apgalvo, ka, pirmkārt, ir pārkāpts statūtu 19. pants, un otrkārt, Vispārējās tiesas Reglamenta 119. pants. Attiecībā uz pirmo pamatu Vroclavas Universitāte nepiekrīt tādai statūtu 19. panta interpretācijai, saskaņā ar kuru līguma pastāvēšana starp Vroclavas Universitāti un tās juridisko pārstāvi nozīmē, ka nevar tikt izpildīta neatkarības prasība. Tā apgalvo, ka, lai gan neatkarības jēdziens principā ir jāinterpretē autonomi, šajā lietā ir jāatsaucas uz valsts tiesībām. Attiecīgais līgums nav darba līgums, un saskaņā ar Polijas tiesībām to nevar uzskatīt par tādām līdzvērtīgu. Tādām civiltiesiskam līgumam, kāds ir aplūkots šajā lietā, pušu starpā ir raksturīga vienlīdzība un pakļautības attiecību neesamība. Attiecībā uz otro pamatu Vroclavas Universitāte kritizē atsevišķu apstrīdētajā rīkojumā esošo apgalvojumu abstrakto raksturu un to, ka nav atsauces uz lietas faktiem. Vroclavas Universitāte lūdz Tiesu atcelt apstrīdēto rīkojumu, atzīt, ka prasības pieteikums Vispārējā tiesā ir iesniegts atbilstoši noteikumiem, un piespriet REA atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

18. Polijas Republikas iesniegtajā apelācijas sūdzībā ir ietverti trīs pamati. Šī dalībvalsts uzskata, ka, pirmkārt, ar apstrīdēto rīkojumu ir pārkāpta statūtu 19. panta trešā un ceturtā daļa, otrkārt, ar to ir pārkāpts tiesiskās drošības princips, un treškārt, ar to ir pārkāpts pienākums norādīt pamatojumu. Precīzāk, Polijas Republika uzskata, ka judikatūra, saskaņā ar kuru darba attiecību pastāvēšana nozīmē, ka advokāts nevar atbilst neatkarības prasībai, pašā pamatā ir nepareiza. Turklāt, piemērojot minēto judikatūru attiecīgajam līgumam, ar apstrīdēto rīkojumu ir pārsniegtas šīs judikatūras robežas. Polijas Republika lūdz Tiesai atcelt apstrīdēto rīkojumu un nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai. Tā lūdz Tiesai arī piespriet lietas dalībniekiem lietā C-561/17 P pašiem segt savus tiesāšanās izdevumus.

19. Saskaņā ar statūtu 40. panta pirmo daļu Čehijas Republika iestājās lietā, atbalstot apelācijas sūdzību iesniedzēju prasījumus par apstrīdētā rīkojuma atcelšanu.

20. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2018. gada 5. jūlija rīkojumu *Krajowa Izba Radców Prawnych* (Valsts juridisko konsultantu padome, Polija) tika atļauts iestāties lietā, atbalstot Polijas Republikas prasījumus, proti, apstrīdētā rīkojuma atcelšanu.

21. Atbildes rakstā uz apelāciju REA apstrīd abas apelācijas. Tā iebilst pret faktisko, atkārtoto, neprecīzo vai jauninājuma raksturu, kāds esot dažiem apelācijas sūdzības iesniedzēju izteiktajiem apgalvojumiem. Tā atgādina, ka advokāta jēdzienam Savienības tiesībās ir autonom raksturs. Juridiskais pārstāvis, kurš Vroclavas Universitāti pārstāvēja tiesvedībā, kuras rezultātā tika izdots apstrīdētais rīkojums, ir atkarīgs no universitātes – ja ne finansiāli, tad no viņa profesionālā statusa viedokļa.

22. Replikas rakstā Vroclavas Universitāte nepiekrīt, ka tās argumentus varētu raksturot kā faktiskus, un uzsver, ka tās argumenti ir vērsti uz statūtu 19. pantu. Tā atkārtoti savu argumentu, ka iepriekšējā judikatūra šajā lietā ir tikusi piemērota pārmērīgi plaši. Sasaistot neatkarības prasību ar darba attiecību neesamību, tiek pārkāpts statūtu 19. pants. Tās pārstāvja neatkarība tika nodrošināta divos veidos: ar piemērojamiem ētikas noteikumiem un viņa kā universitātes lektora statusu.

23. Replikas rakstā Polijas Republika nepiekrīt REA apgalvojumiem par tās argumentu faktisko raksturu. Polijas Republika arī argumentē, ka, interpretējot statūtu 19. pantu, nedrīkst ignorēt dalībvalstu kopīgās tradīcijas, kas neizslēdz nodarbināta advokāta neatkarību. Advokāta jēdzienu nevajadzētu interpretēt, atsaucoties tikai uz valsts tiesībām, bet gan esot jāņem vērā attiecīgie valsts tiesību akti un tajos sniegtās neatkarības garantijas, jo Savienības tiesībās šajā jomā nav nekādu

noteikumu. Apstrīdētajā rīkojumā Vispārējā tiesa nav noteikusi, ka attiecīgais juridiskais pārstāvis nav trešā persona attiecībā pret prasītāju. Tā tikai secināja, ka viņš neatbilst neatkarības prasībai. Kas atteicas uz *REA* izvirzīto argumentu par juridiskā pārstāvja iegūto priekšrocību sakarā ar viņa “statusu” kā universitātes lektoram, šis apgalvojums ir pilnīgi abstrakts un nesaistīts ar lietas faktiskajiem vai tiesiskajiem apstākļiem.

24. Atbildes rakstā uz abiem replikas rakstiem *REA* uzturēja viedokli, ka daži fakti, kas ir izklāstīti Vroclavas Universitātes iesniegtajā apelācijas sūdzībā, ir jauni, piemēram, sīkā informācija par juridiskā pārstāvja agrāko karjeru, tas, ka viņš nekad nav sniedzis juridiskus padomus par aplūkojamo finansējumu, un tas, ka juridiskā pārstāvība Vroclavas Universitātei tika nodrošināta saskaņā ar līgumu, kurš tika noslēgts ar juridisko biroju, kurā šis juridiskais pārstāvis ir partneris. *REA* norāda, ka Vroclavas Universitāte kļūdaini uzskata, ka statūtu 19. panta interpretācija ir balstīta uz valsts noteikumiem. Attiecībā uz Polijas Republikas replikas rakstu *REA* palika pie viedokļa, ka daži apgalvojumi ir ar faktisku raksturu un ka apstrīdētajā rīkojumā Vispārējā tiesa ir pareizi izklāstījusi sava lēmuma pamatojumu. Attiecībā uz statūtu 19. pantu Polijas Republika nepaskaidro, kā attiecīgo valsts tiesību aktu ņemšana vērā šajos apstākļos atšķiras no interpretācijas, kas ir pamatota ar šīm tiesībām.

25. Atbildot uz abiem iestāšanās rakstiem, *REA* arī norāda, ka tajos ietvertie argumenti ir nepieņemami, neefektīvi vai nepamatoti.

26. Vroclavas Universitāte, *REA*, Polijas Republika, *Krajowa Izba Radców Prawnych* (Valsts juridisko konsultantu padome) un Čehijas Republika 2019. gada 11. jūnijā notikušajā tiesas sēdē sniedza mutvārdu argumentus.

V. Vērtējums

27. Pirmajā apelācijas pamatā lietā C-515/17 P un pirmajā apelācijas pamatā lietā C-561/17 P būtībā ir norādīts uz statūtu 19. panta trešās daļas nepareizu interpretāciju.

28. Šajos secinājumos izklāstīto iemeslu dēļ es piekritu, ka šie pamati ir pamatoti. Tādēļ apstrīdētais rīkojums ir jāatceļ.

29. Ņemot vērā manu secinājumu par abu apelācijas sūdzību pirmo pamatu, es uzskatu, ka nav jāizskata citi apelācijas sūdzības iesniedzēju izvirzītie apelācijas pamati, kas attiecas uz pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu un (attiecībā uz Polijas Republiku) tiesiskās drošības principu. Manuprāt, šie pamati būtībā attiecas uz to pašu problēmu, kas ir identificēta ar abu apelācijas sūdzību pirmo pamatu. Tie vienkārši ir vērsti uz īpašiem šīs problēmas elementiem vai sekām. Ja advokāta neatkarības novērtēšanas pārbaudi ir grūti paredzēt, novērtējums konkrētā gadījumā noteikti radīs jautājumus par tiesisko drošību. Līdzīgi, ja pārbaude ir grūti saprotama, tad, piemērojot šo pārbaudi konkrētajā gadījumā, visticamāk netiks izpildīts pienākums norādīt pamatojumu, kas ļaus neprivileģētam pieteikuma iesniedzējam saprast, kāpēc tā advokātam trūkst neatkarības un kāpēc šis advokāts nevar vērsties Savienības tiesās. Šādā gadījumā šķietamais noteiktības trūkums neatkarības pārbaudes formulēšanā un piemērošanā šajos secinājumos ir sīkāk apskatīts pirmajā apelācijas pamatā.

30. Abu apelāciju pirmā pamata izvērtēšana ir strukturēta šādi: sākumā izvērtēšu statūtu 19. panta trešās daļas pašreizējās interpretācijas rašanos un identificēšu problēmas, kuras šī interpretācija rada (A). Pēc tam es izklāstīšu iespējas pielāgot statūtu 19. panta trešās un ceturtās daļas interpretāciju, vienlaikus atgādinot par juridiskās pārstāvības pamatā esošo loģisko pamatojumu, kam vajadzētu iedvesmot šādu interpretāciju (B). Pēc tam es ierosināšu pārskatītu pārbaudi saskaņā ar statūtu

19. panta trešo un ceturto daļu, ieskaitot gan šo tiesību normu būtības, gan procesuālo seku, kas saistītas ar neatbilstību, pielāgošanu (C). Visbeidzot, piemērojot šajā lietā šādu statūtu 19. panta trešās un ceturtais daļas izpratni, man ir jāsecina, ka Vispārējā tiesa patiešām ir kļūdaini interpretējusi šīs normas (D).

A. Rašanās un pašreizējās problēmas

31. Advokāta jēdziens judikatūrā par statūtu 19. panta trešo daļu nebija īpaši izstrādāts, lai interpretētu šo tiesību normu. Drīzāk tas ir judikatūras “pārnesanas” rezultāts no citas Savienības tiesību jomas un atšķirīga konteksta (1). Pakāpeniski šī “pārnesana” kopā ar neskaidrību par piemērošanas nosacījumiem un diezgan smagām neatbilstības sekām sāka radīt vairākas problēmas (2).

1. Judikatūras attīstība par statūtu 19. panta trešo daļu

32. Statūtu 19. pantā paredzēts, ka neprivileģētus prasītājus Eiropas Savienības tiesās jāpārstāv “advokātam” (trešā daļa) un ka “Tiesā pārstāvēt kādu pusi vai palīdzēt tai var tikai tie advokāti, kas ir tiesīgi praktizēt dalībvalstu tiesās” (ceturtā daļa).

33. *Ceturtais* daļas izpratne nav radījusi īpašas problēmas. Kā jau varēja gaidīt, tika atzīts, ka juridiskie pārstāvji neatbilst šai normai, ja viņi nav kādas valsts advokātu kolēģijas locekļi un tādējādi viņi nav tiesīgi praktizēt dalībvalstī¹⁰.

34. Tomēr, nonākot pie statūtu 19. panta *trešās* daļas interpretācijas, judikatūra kļūst sarežģīta.

35. Tajā ietvertais “advokāta” jēdziens tiek uzskatīts par autonomu Savienības tiesību jēdzienu, kura galvenā un noteicošā pazīme saskaņā ar judikatūru ir “neatkarība”. “Neatkarība” tādējādi parādījās kā nosacījums, kurš, lai arī, iespējams, atbilst advokāta profesijas tradicionālajam raksturojumam¹¹, tomēr nav noteikts, nemaz nerunājot par to, ka tas būtu izskaidrots Savienības tiesu procesuālajos noteikumos.

36. Neatkarības jēdziena saturu vispirms precizēja Tiesa, lai definētu dokumentus, kurus konkurences tiesību izmeklēšanās aizsargā juridiskas privilēģijas (a). Tikai vēlāk tas tika “pārņemts”, lai pamatotu konkrētu “advokāta” jēdziena interpretāciju statūtu 19. panta trešās daļas izpratnē. Pēc tam šī interpretācija tika piemērota diezgan plašam faktisko scenāriju klāstam. Šī procesa laikā tika zaudēta saikne ar neatkarības jēdziena sākotnējo pamatojumu un mērķi (b).

¹⁰ Skat., piemēram, Tiesas rīkojumu, 2008. gada 20. februāris, *Comunidad Autónoma de Valencia – Generalidad Valenciana*/Komisija (C-363/06 P, nav publicēts, EU:C:2008:99), un Vispārējās tiesas rīkojumus, 2004. gada 9. septembris, *Alto de Casablanca/ITSB – Bodegas Chivite (“VERAMONTE”)* (T-14/04, EU:T:2004:258, 11. punkts), un 2006. gada 5. jūlijs, *Comunidad Autónoma de Valencia – Generalidad Valenciana*/Komisija (T-357/05, EU:T:2006:188). Skat. arī Vispārējās tiesas rīkojumus, 2013. gada 9. decembris, *Brown Brothers Harriman/ITSB (“TRUST IN PARTNERSHIP”)* (T-389/13, nav publicēts, EU:T:2013:691, 14. punkts), un 2016. gada 14. novembris, *Neonart svetlobni in reklamni napisi Krevh/EUIPO (“nenort”)* (T-221/16, nav publicēts, EU:T:2016:673, 8. punkts).

¹¹ Skat., piemēram, *Charter of core principles of the European legal profession & Code of conduct for European lawyers*, Council of Bars & Law Societies of Europe, 2019. Tās 2. pants attiecas uz vispārīgiem principiem, kas ir “kopīgi valstu un starptautiskajiem noteikumiem, kas reglamentē juridisko profesiju” (skat. 1. un 6. lpp.). Neatkarība tiek minēta kā pirmais no šiem principiem.

a) Izcelsme no konkurences tiesībām

37. Lietā *AM & S Europe*¹² Tiesa atzina par spēkā neesošu attiecīgu Eiropas Komisijas lēmuma normu tiktāl, ciktāl prasītājam tajā bija uzlikts pienākums iesniegt atsevišķus dokumentus, uz kuriem attiecas saziņas konfidencialitātes aizsardzība. Interpretējot Komisijas izmeklēšanas pilnvaru apjomu saskaņā ar Regulu Nr. 17¹³, Tiesa būtībā nosprieda, ka šīs pilnvaras ir jāinterpretē tādējādi, ka tās aizsargā advokāta un viņa klienta rakstiskas saziņas konfidencialitāti, “ar nosacījumu, ka, no vienas puses, šāda saziņa notiek klienta aizstāvības tiesību mērķiem un interesēm un, no otras puses, tā nāk no neatkarīgiem advokātiem, tas ir, no advokātiem, kurus ar klientu nesaista darba attiecības”¹⁴.

38. Otrais no šiem nosacījumiem un no tā izrietošā atšķirība starp iekšējo (nodarbināto) un ārējo (“neatkarīgo”) advokātu “ir pamatota ar priekšstatu par advokāta lomu līdzdarboties tiesas spriešanā tiesās un nepieciešamības gadījumā nodrošināt pilnīgu neatkarību, un šī mērķa svarīgākajās interesēs tādu juridisko palīdzību, kāda nepieciešama klientam. Šo aizsardzību papildina profesionālās ētikas un disciplīnas noteikumi, ko vispārējo interešu labā izstrādā un īsteno iestādes, kurām ir šim nolūkam piešķirtas nepieciešamās pilnvaras.” Tiesa piebilda, ka šāda koncepcija “atspoguļo visām dalībvalstīm kopīgās tiesību tradīcijas un ir atrodama arī Kopienas tiesiskajā kārtībā, kā to pierāda EEK un EAEK protokolu par Tiesas statūtiem 17. pants, kā arī EOTK protokola par Tiesas statūtiem 20. pants”¹⁵.

39. Tāds pats pamatojums vēlāk tika izmantots lietā *Akzo Nobel* – citā konkurences tiesību lietā, kas cita starpā bija arī par to, vai konfidencialitātes aizsardzība būtu jāpiemēro diviem e-pastiem, ar kuriem apmainās attiecīgais uzņēmums un tā iekšējais advokāts¹⁶. Atkārtoti aplūkojot advokātu neatkarību, lai definētu konfidencialitātes aizsardzības apjomu, Tiesa nošķīra advokāta neatkarības pozitīvos un negatīvos aspektus, norādot, ka šis jēdziens “ir formulēts ne tikai pozitīvi – atsaucoties uz profesionālām saistībām –, bet arī negatīvi – uzsverot darba tiesisko attiecību neesamību. Neraugoties uz piederību advokatūrai vai advokātu kolēģijai un no tā izrietošām profesionālām saistībām, uzņēmuma jurists – profesionālās advokātu kolēģijas loceklis – nav tikpat neatkarīgs no sava darba devēja kā advokātu birojā praktizējošs advokāts no sava klienta. Šādos apstākļos uzņēmuma jurists – profesionālās advokātu kolēģijas loceklis – nevar tikpat efektīvi kā advokātu birojā praktizējošs advokāts risināt iespējamus interešu konfliktus starp saviem profesionālajiem pienākumiem un sava klienta mērķiem un vēlmēm”¹⁷.

40. Tādējādi, kad tā pirmo reizi parādījās spriedumos lietās *AM & S Europe* un *Akzo Nobel*, advokāta neatkarības prasība tika izmantota, lai definētu to dokumentu apjomu, uz kuriem attiecas saziņas konfidencialitātes aizsardzība. Šajā nolūkā tika ieviesta atšķirība starp iekšējiem un ārējiem juristiem, tādējādi izvirzot priekšplānā jautājumu par darba līgumiem un tiem raksturīgo pakļautību. Šis judikatūras mērķis bija noteikt robežas Komisijas izmeklēšanas pilnvarām un līdzsvarot šīs pilnvaras ar vajadzību aizsargāt uzņēmumu tiesības konkurences tiesību procesu ietvaros.

b) Neatkarības prasības “pārņemšana” uz statūtu 19. panta trešo daļu

41. Pakāpeniski, nolūkā interpretēt statūtu 19. panta trešo daļu, sāka atsaukties un balstīties uz *AM & S Europe* un *Akzo Nobel* judikatūrā noteiktajām prasībām. Judikatūra par statūtu 19. panta trešo daļu ir diezgan kazuistiska, taču, iespējams, varētu teikt, ka tā plaši ietilpst šādās trīs kategorijās.

12 Spriedums, 1982. gada 18. maijs, *AM & S Europe*/Komisija (155/79, EU:C:1982:157).

13 Padomes Regula (1962. gada 6. februāris): Pirmā regula par [LESD] [101.] un [102.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.).

14 Spriedums lietā *AM & S Europe*/Komisija (155/79, EU:C:1982:157, 21. un 22. punkts).

15 Turpat, 24. punkts. Šīs normas ir pašreizējā statūtu 19. panta juridiskie priekšteči. Tās ietvēra nedaudz atšķirīgu formulējumu un tajās juridiskais pārstāvis, kam bija atļauts Tiesā pārstāvēt neprivileģētus prasītājus, bija definēts vienkārši kā “vienas dalībvalsts advokatūras biedrs”.

16 Spriedums, 2010. gada 14. septembris, *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals*/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 28. punkts).

17 Spriedums, 2010. gada 14. septembris, *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals*/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 42., 43. un 45. punkts). Mans izcēlums.

42. Pirmkārt, neprivileģētu prasītāju pārstāvības pienākums liedz šiem prasītājiem pārstāvēt pašiem sevi¹⁸.

43. Otrkārt, aizliegums pārstāvēt pašam sevi tika apstiprināts arī attiecībā uz juridiskām personām dažādās situācijās, kad juridiskajam pārstāvim bija īpaša saikne ar prasītāju. Šīs saiknes dēļ tika uzskatīts, ka attiecīgie juridiskie pārstāvji neatbilst noteikumam par to, ka pārstāvis attiecībā pret prasītāju ir *trešā persona*. Šī saikne attiecās uz šādiem amatiem: vadītājs¹⁹; direktors²⁰; pilnvarnieks²¹; valdes priekšsēdētājs²²; citas “augstā līmeņa vadības” funkcijas²³ un īpašumtiesības uz 10 % no sabiedrības, kura ceļ prasību, kapitāla daļām²⁴.

44. Treškārt, juridiskā pārstāvība tika atzīta par nepietiekamu gadījumos, kad prasītājs bija juridisko pārstāvju darba devējs.

45. Konkrētāk, lietā *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektronizēj*, cita starpā atsaucoties uz judikatūru lietās *AM & S Europe* un *Akzo Nobel*, Vispārējā tiesa noteica, ka “pastāvošās pakļautības attiecības” starp juridisko pārstāvi un lietas dalībnieku, kurš ir saistīts ar prasītāju, “norāda uz mazāku neatkarīguma pakāpi no sava darba devēja nekā advokātu biroja praktizējoš[am] juriskonsult[am] vai advokāt[am] no sava klienta²⁵”.

46. Izskatot apelācijas sūdzību, Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas lēmumu. Šajā ziņā radās diskusija par to, vai advokāta jēdziens būtu jāinterpretē kā autonomas Savienības tiesību jēdziens vai ar atsauci uz valsts tiesību aktiem (ņemot vērā atsauci uz valsts tiesību aktiem statūtu 19. panta ceturtajā daļā). Tiesa noraidīja pēdējo minēto variantu un paskaidroja, ka, paredzot, ka pusi tiesā var pārstāvēt tikai advokāts, kam ir tiesības praktizēt dalībvalsts tiesā, statūtu 19. panta ceturtajā daļā ir izvirzīts *vajadzīgs* nosacījums, kurš tomēr nav *pietiekams*. Starp tiesībām praktizēt dalībvalsts tiesā un Eiropas Savienības tiesās nav automātiskas korelācijas. Advokāta jēdziena izpratne saskaņā ar statūtu 19. panta trešo daļu “tiek ieviesta objektīvi un obligāti ir neatkarīga no valstu tiesiskajām kārtībām”²⁶.

47. Līdzīgi tam, kas nospriests lietā *Akzo Nobel*, lietā *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektronizēj* Tiesa aplūkoja darba attiecību un iespējas juridiskajam pārstāvim rīkoties Savienības tiesās nesavienojamību no neatkarības prasības viedokļa²⁷.

18 Skat., piemēram, rīkojumus, 1996. gada 5. decembris, *Lopes/Tiesa* (C-174/96 P, EU:C:1996:473); 2013. gada 5. decembris, *Martínez Ferríz /Spānija* (T-564/13, nav publicēts, EU:T:2013:650); 2018. gada 8. maijs, *Spieker/EUIPO* (“Science for a better skin”) (T-92/18, nav publicēts, EU:T:2018:289), pašlaik izskatīšanā apelācijas tiesvedībā kā lieta C-455/18 P, un 2018. gada 27. septembris, *Sógor/Padome* u.c. (T-302/18, nav publicēts, EU:T:2018:621).

19 Rīkojums, 2017. gada 4. decembris, *Nap Innova Hoteles/VNV* (T-522/17, nav publicēts, EU:T:2017:881, 8. punkts).

20 Rīkojumi, 1999. gada 8. decembris, *Euro-Lex/ITSB* (“EU-LEX”) (T-79/99, EU:T:1999:312, 28. un 29. punkts); 2009. gada 19. novembris, *EREF /Komisija* (T-94/07, nav publicēts, EU:T:2009:451, 17. punkts); un 2011. gada 21. marts, *Milux/ITSB* (“REFLUXCONTROL”) (T-139/10, no T-280/10 līdz T-285/10 un no T-349/10 līdz T-352/10, nav publicēts, EU:T:2011:98, 22. punkts).

21 Rīkojumi, 2013. gada 5. septembris, *ClientEarth/Padome* (C-573/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:564), un 2011. gada 6. septembris, *ClientEarth /Padome* (T-452/10, nav publicēts, EU:T:2011:420).

22 Rīkojums, 2013. gada 31. maijs, *Codacons/Komisija* (T-120/13, nav publicēts, EU:T:2013:287, 11. punkts).

23 Rīkojums, 2014. gada 18. novembris, *Justice & Environment/Komisija* (T-221/14, nav publicēts, EU:T:2014:1002, 10.–14. punkts).

24 Rīkojums, 2017. gada 20. novembris, *BikeWorld/Komisija* (T-702/15, EU:T:2017:834).

25 Rīkojums, 2011. gada 23. maijs, *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektronizēj/Komisija* (T-226/10, EU:T:2011:234, 21. punkts).

26 Spriedums, 2012. gada 6. septembris, *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektronizēj/Komisija* (C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553, 33. un 34. punkts). Līdzīgi skat. rīkojumus, 2014. gada 18. novembris, *Justice & Environment/Komisija* (T-221/14, nav publicēts, EU:T:2014:1002); 2016. gada 14. novembris, *Dimos Athinaion/Komisija* (T-360/16, nav publicēts, EU:T:2016:694); un 2019. gada 8. aprīlis, *Electroquímica Onubense/ECHA* (T-481/18, EU:T:2019:227).

27 Spriedums, 2012. gada 6. septembris, *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektronizēj/Komisija* (C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553, 24. un 25. punkts un tajos minētā judikatūra). Tomēr skat. arī rīkojumu, 2011. gada 23. maijs, *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektronizēj/Komisija* (T-226/10, EU:T:2011:234, 16., 17. un 21. punkts).

48. Vēlākā lietā Vispārējā tiesa nosprieda, ka advokātu un advokātu biroja līdzdibinātāju nevar pārstāvēt cits šī paša biroja advokāts²⁸. Vispārējā tiesa skaidri noraidīja pieņēmumu, ka tā ir uzskatāma par sevis pārstāvēšanu, jo prasītājs vienkārši atšķirās no tā likumīgā pārstāvja²⁹. Fakts, ka advokāts nedrīkstēja rīkoties Vispārējā tiesā, drīzāk izrietēja no viņa neatkarības trūkuma un, konkrētāk, no prasītāja faktiskās kontroles pār advokātu biroju, kurā šis advokāts bija dalībnieks.

49. Visbeidzot, šī lieta, šķiet, galvenokārt ietilpst trešajā lietu kategorijā attiecībā uz advokātiem, kurus nodarbina prasītājs. Tomēr tas skaidri liek spert soli uz priekšu šo lietu pamatā esošajai loģikai.

50. Izskatāmajā lietā likumīgais pārstāvis tiešām nesniedza juridiskas konsultācijas Vroclavas Universitātei kā tās darbinieks. Juridiskā pārstāvja līgumam ar universitāti bija cits mērķis, proti, mācīšana. Tomēr Vispārējā tiesa secināja, ka šajos apstākļos pastāv risks, ka likumīgā pārstāvja viedokli varētu ietekmēt viņa profesionālā vide, kaut arī darba līguma par juridisko pakalpojumu sniegšanu nebija³⁰.

2. “Pārņemšanas” problemātiskie aspekti un tās procesuālās sekas

51. Ir taisnība, ka gan judikatūrā par konfidencialitātes aizsardzību, gan judikatūrā par statūtu 19. panta ceturto daļu ir apskatīts “neatkarības” jēdziens. Problēma ir tā, ka katrā no šīm judikatūras nozarēm neatkarības jēdziens tiek izmantots diezgan atšķirīgā kontekstā un ar atšķirīgu mērķi un nolūku. Tādēļ kļūst problemātiski veikt vienkāršu šī jēdziena teksta pārņemšanu no vienas nozares uz otru (a). Pārbaude advokāta neatkarības novērtēšanai un neprivileģētu prasītāju juridiskās pārstāvības nosacījumi, kas radušies šīs pārņemšanas rezultātā, manuprāt, nevar kalpot par skaidrības piemēru (b). Šis skaidrības trūkums ir vēl lielāks, ņemot vērā smagās sekas, kuras šo (neskaidro) kritēriju neievērošana var radīt neprivileģētiem prasītājiem (c).

a) Konteksts

52. Savienības tiesības nav vienīgās, kas attīstās, izmantojot “juridisko pārņemšanu”. Ideju vai jēdzienu, kas sākotnēji ir interpretēts vienā likumdošanas vai juridiskajā kontekstā, var pārnest uz citu kontekstu. Šādā nodošanā nav nekā sliktā – tieši otrādi: tā veicina paredzamību un visas tiesiskās sistēmas kopējo saskanību.

53. Tomēr šādai pārņemšanai ir jābūt jēgai jaunajā vidē. Nepietiek ar automātisku “teksta kopēšanu”, ar kuru tekstu no viena gadījuma uz otru pārceļ, izmantojot veselas citātu grupas, daudz nedomājot par jauno kontekstu vai mērķi. Šāda pieeja radīs vairāk problēmu nekā risinājumu.

54. Šajos apstākļos man jāatzīst, ka atsauce uz spriedumiem lietās *AM & S Europe* un *Akzo Nobel* kā galveno elementu statūtu 19. panta trešās daļas interpretācijā šķiet problemātiska.

55. Kā jau minēts iepriekš, spriedumi lietās *AM & S Europe* un *Akzo Nobel* attiecās uz konfidencialitātes aizsardzības darbības jomu Savienības konkurences tiesību izmeklēšanās³¹. Šajā konkrētajā kontekstā radās jautājums par iekšējām un ārējām juridiskajām konsultācijām, kuru rezultātā radās jautājums par advokātu darba līgumiem un viņu neatkarību, kas viss bija ar mērķi pozitīvi saglabāt zināmu telpu privileģētai saziņai ar Komisiju. Tika panākts līdzsvars starp, no vienas

28 Rikojums, 2018. gada 30. maijs, Pj/EUIPO – *Erdmann & Rossi* (“Erdmann & Rossi”) (T-664/16, EU:T:2018:517), pašlaik par to ir iesniegtas divas apelācijas sūdzības lietās Pj/EUIPO (C-529/18 P) un Pj/EUIPO (C-531/18 P).

29 Turpat, 59. punkts.

30 Rikojums, 2017. gada 13. jūnijs, *Uniuersytet Wroclawski/REA* (T-137/16, nav publicēts, EU:T:2017:407, 20. punkts).

31 Šo secinājumu 37.–40. punkts.

pusēs, nepieciešamību aizsargāt uzņēmumu tiesības attiecībā pret Komisiju un tās izmeklēšanas pilnvarām, un, no otras puses, nepieciešamību Komisijai spēt aizsargāt un veicināt konkurenci Eiropas Savienībā. Tā rezultātā tika pieņemta zināma advokāta “neatkarības” definīcija, kas ir pielāgota šim likumdošanas kontekstam un mērķim.

56. Tomēr vai šādā veidā sasniegtais līdzsvars šajā konkrētajā kontekstā var tikt pārvērsts par advokāta neatkarības vispārēju kritēriju citā kontekstā, kurā ir dažādi dalībnieki ar dažādām interesēm un, visbeidzot, vai tos var izmantot nevis, lai noteiktu telpu saziņas konfidencialitātes aizsardzībai, bet gan lai faktiski atņemtu neprivileģētiem prasītājiem piekļuvi Savienības tiesām?

57. Es tā nedomāju. Sākot jau ar diezgan acīmredzamo jautājumu, vārds “neatkarība” pat nav ietverts statūtu 19. panta trešajā daļā. Tomēr pastāv vēl dziļāka, strukturāla problēma: jēdziens “neatkarība” lietu *AM & S Europe* un *Akzo Nobel* judikatūrā vienkārši skar citu tēmu nekā statūtu 19. panta trešā un ceturta daļa. Jautājumu loks attiecībā uz juridisko pārstāvību pēdējā gadījumā ir nesalīdzināmi plašāks nekā tikai iekšējā advokāta darba attiecību jautājums. Statūtu 19. panta trešās un ceturta daļas interpretācijai būtu loģiski jāizriet no mērķa, kas ir pašas juridiskās pārstāvības pamatā, kā arī no plašākiem apsvērumiem, kas raksturo advokāta profesiju. Advokāta rīcība, ieskaitot lēmumu par lietas dalībnieka pārstāvību, neraugoties uz īpašām saitēm ar šo pusi, nedrīkst būt pretrunā nevienam no pienākumiem, kas advokātam ir pret pārstāvēto lietas dalībnieku, kura interesēm viņš kalpo, bet arī pret tiesām, kurās viņš darbojas, un pret saviem kolēģiem³².

58. Turklāt statūtu 19. panta trešo un ceturto daļu diez vai var interpretēt atsevišķi. Tās papildina profesionālie noteikumi, kas paredzēti valstu tiesību aktos, un pašregulējošas profesionālās organizācijas. Kaut arī Savienības līmenī šādu noteikumu nav, kā Polijas Republika ir pareizi uzsvērusi, Savienības tiesām (kā jebkurai tiesai) jāspēj nodrošināt, ka tajās notiekošajā tiesvedībā tiek ievēroti nepieciešamie standarti, ja šajā ziņā rastos kādi jautājumi.

b) Pārbaudes neskaidrais raksturs

59. Skaidrības trūkums pašreizējā Vispārējās tiesas piemērotajā pārbaudē daļēji izriet no konceptuālās neatbilstības, kas radās no šīs judikatūras pārņemšanas no viena konteksta uz citu. Ir grūti konkurences lietu izmeklēšanas laikā par iekšējiem juridiskajiem konsultantiem izvīzītos šāuros apgalvojumus piemērot attiecībā uz statūtu 19. panta trešo un ceturto daļu, kurām ir plašāka darbības joma un kurām ir cits mērķis.

60. Iesākumam, pastāvošā judikatūra jēdzienu “advokāts” statūtu 19. panta trešajā daļā interpretē caur neatkarības jēdziena prizmu. Bet šī jēdziena nozīme un kritēriji tā novērtēšanai joprojām ir neskaidri. Jo īpaši tas tā ir tādēļ, ka vairāki jautājumi, šķiet, ir apvienoti ar nosaukumu “neatkarība”, ieskaitot trešo personu statusu attiecībā pret prasītāju³³. Turpretī jautājums, kas parasti tiek saprasts kā neatkarības jēdzienā ietilpstošs, proti, ārēja spiediena neesamība, judikatūrā praktiski nav atrodams.

61. Trūkst arī skaidrības, definējot katru no šīm kategorijām. Piemēram, tika noteikts, ka gadījumos, kad juridiskie pārstāvji ieņem dažādus korporatīvus amatus pieteikuma iesniedzēja iekšienē, tiek skarts sevis pārstāvības jautājums, savukārt tajā nodarbināto juristu situācija bija zināmā mērā vai pat pilnībā nodalīta no sevis pārstāvības jautājuma un tika izskatīta neatkarības sadaļā, kuras, kā tika apgalvots, advokātam nebija, jo viņa profesionālā vide ietekmēja viņa profesionālo viedokli.

32 Skat., piemēram, *Charter of core principles of the European legal profession & Code of conduct for European lawyers*, minēts iepriekš 11. zemsvītras piezīmē, 7. lpp. (6. punkts) un 9. lpp. (h) un i) princips, attiecīgi par cieņu pret profesionālajiem kolēģiem un likuma varu un pareizu tiesvedību).

33 Sal. it īpaši spriedumu, 2012. gada 6. septembris, *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektroniznej/Komisija (C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553, 24. un 25. punkts un tajos minētā judikatūra)*, ar rīkojumiem, 2011. gada 23. maijs, *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektroniznej/Komisija (T-226/10, EU:T:2011:234, 16., 17. un 21. punkts)*, un 2018. gada 30. maijs, *PJ/EUIPO – Erdmann & Rossi (“Erdmann & Rossi”)* (T-664/16, EU:T:2018:517).

62. Pat ja pieņemtu, ka konceptuālā aspektā visus šos jautājumus var pienācīgi izskatīt sadaļā “neatkarība”, ir diezgan grūti izprast, kādi tieši šobrīd ir noteikumi, izskatot atsevišķas lietas. Piemēram, joprojām nav skaidrs, vai juridisku personu gadījumā izslēgšanu no “advokāta” statusa var izraisīt jebkāda dalība prasītāja korporatīvajā struktūrā vai tikai piedalīšanās struktūrās, kas īsteno kontroli (vai citu ietekmi) pār prasītāju. Turklāt attiecībā uz darba attiecībām nav skaidrs, pēc kādiem pamatprincipiem tiek nošķirtas attiecības starp nodarbinātu advokātu un viņa darba devēju no attiecībām starp advokātu un viņa (potenciāli vienīgo vai galveno) klientu.

63. Tā kā nav skaidru kritēriju, lai novērtētu, vai juridiskais pārstāvis atbilst statūtu 19. panta trešajai daļai, neprivileģētiem prasītājiem (un viņu juridiskajiem pārstāvjiem)³⁴ trūkst paredzamības attiecībā uz šīs normas interpretāciju saistībā ar to, ka starp prasītāju un viņa advokātu pastāv *kāda* saikne.

64. Es viegli atzīstu, ka Savienības tiesas neizbēgami izskata ļoti dažādas faktiskās situācijas, kad runa ir par īpašām saitēm, kas var pastāvēt starp juridisko pārstāvi un prasītāju. Šajā ziņā Vispārējā tiesa pareizi uzsver, ka juridisko pārstāvju neatkarība ir jānovērtē katrā atsevišķā gadījumā³⁵.

65. Tomēr nevar apgalvot, ka iespējamo faktisko situāciju dažādības dēļ nebūtu iespējams noformulēt pārbaudi, lai prasītāji varētu paredzēt iespējamās sekas, kādas radīs konkrēta juridiskā pārstāvja izvēle.

66. To, ka pārbaude un tās piemērošanas kritēriji pašlaik no prasītāju viedokļa nav paredzami, vēl vairāk apstiprina fakts, ka ne statūtu 19. pantā, ne citās statūtu normās, ne Vispārējās tiesas Reglamentā nav izklāstīts, kā jāsaprot jēdziens “advokāts”. *A fortiori* šajos procesuālajos noteikumos nekas nav teikts par neatkarības nosacījumiem. Kā tiesas sēdē pamatoti atzīmēja Polijas Republika, šādas prasības un nosacījumi pat nav minēti Praktiskajos norādījumos lietas dalībniekiem par Tiesā iesniegtajām lietām³⁶.

67. Ja viss, kas šobrīd ir palicis, ir ieteikums, ka ikvienam advokātam, kurš vēlas pārstāvēt klientu Savienības tiesās, ir pienākums vispirms iepazīties ar kaudzi nepublicētu procesuālo rīkojumu, kas ir pieejami tikai ierobežotā skaitā valodu, lai noskaidrotu, kāda varētu būt pašreizējā izpratne par “neatkarību”, tad man noteikti jāpiekrīt Polijas Republikai, ka patiešām pastāv paredzamības problēma.

c) Neatbilstības sekas

68. Visbeidzot, iespējams, pārsteidzošākās, vismaz manuprāt, ir sekas, kuras Vispārējā tiesa piedēvē neatkarīgas juridiskas pārstāvības prasību neievērošanai saskaņā ar statūtu 19. panta trešo daļu. Vispārējā tiesa, tāpat kā šajā lietā, uzskata, ka šādi identificētā prasītāja juridiskās pārstāvības problēma ir nenovēršams būtisks prasības pieteikuma trūkums, kas var izraisīt tikai to, ka pieteikums tiek noraidīts kā acīmredzami nepieņemams.

69. Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 2. punktā ir noteikts, ka “advokātam, kas pārstāv lietas dalībnieku vai palīdz lietas dalībniekam, jāiesniedz kancelejā apliecinošs dokuments par to, ka viņš ir tiesīgs praktizēt dalībvalsts vai citas valsts, kura ir EEZ līguma līgumslēdzēja puse, tiesā.”

34 Kā esmu norādījis iepriekš (29. punkts), šī problēma ir saistīta ar Vroclavas Universitātes abu apelācijas sūdzību citiem pamatiem, proti, ar Vroclavas Universitātes otro apelācijas pamatu un ar Polijas Republikas otro un trešo apelācijas pamatu.

35 Skat., piemēram, rīkojumu, 2017. gada 20. novembris, *BikeWorld/Komisija* (T-702/15, EU:T:2017:834, 35. punkts).

36 Praktiskie norādījumi lietas dalībniekiem par Tiesā iesniegtajām lietām (OV 2014, L 31, 1. lpp.). Īpaši skat. I sadaļas “Vispārīgi noteikumi” 2. punktu “Lietas dalībnieku pārstāvība Tiesā”. Būtībā atkārtojot statūtu 19. panta ceturtais daļas tekstu, šo norādījumu 2. punktā vienkārši ir noteikts, ka neprivileģēti prasītāji ir jāpārstāv advokātam, kam ir atļauts praktizēt dalībvalsts tiesā, un ka “pierādījumi par šo statusu jāiesniedz pēc vienkārša pieprasījuma jebkurā tiesvedības posmā”.

70. Ja prasītājs neiesniedz šo dokumentu, Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 4. punktā ir paredzēta iespēja šo nepilnību novērst. Patiešām, šajā normā ir noteikts, ka “sekretārs attiecīgajam lietas dalībniekam nosaka pieņemamu termiņu, kurā šie dokumenti ir jāiesniedz. Ja noteiktajā termiņā [tie] nav iesniegti, Vispārējā tiesa lemj par to, vai šīs prasības neievērošana prasības pieteikumu vai procesuālo rakstu nepadara formāli nepieņemamu.”

71. Šķiet, ka Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 4. punktu Vispārējā tiesa saprot tā, ka tas ļauj tikai korigēt statūtu 19. panta *ceturtajā* daļā noteikto prasību par advokāta tiesībām praktizēt valsts tiesā³⁷. Citiem vārdiem sakot, šķiet, ka tas tiek interpretēts tādējādi, ka tas ļauj prasītājam iesniegt pierādījumus par to, ka viņa advokāts faktiski ir reģistrēts valsts advokatūrā, ja nav iesniegts apliecinošs dokuments. Liekas, ka tas netiek saprasts kā tāds, kas dod tiesības prasītājam būt informētam par viņa juridiskās pārstāvības problēmām vai mainīt viņa juridisko pārstāvi, ja Vispārējā tiesa secina, ka juridisko pārstāvi nevar uzskatīt par “advokātu” saskaņā ar statūtu 19. panta *trešo* daļu.

72. Jāatzīst, ka esmu mazliet neizpratnē par šādu konstrukciju. Pagaidām atstāšu malā jautājumu, vai kādas puses juridiskās pārstāvības problēmu jebkad varētu uzskatīt par *būtisku, nenovēršamu* prasības pieteikuma trūkumu³⁸, kas automātiski novestu pie faktiskas sankcijas pret pašu prasītāju (nevis vēlāk pret advokātu, kurš, iespējams, ir pārkāpis ētikas noteikumus). Neraugoties uz to, jāpiemin jautājums par tik “lietas dalībniekiem draudzīgu” Vispārējās tiesas Reglamenta interpretāciju.

73. (Tiesvedības) procesa kodeksos parasti ir ietverts nopietnu, *būtisku* prasības pieteikuma trūkumu saraksts (piemēram, prasības pieteikums ir pilnībā nesaprotams; nav norādīts prasības priekšmets; nav norādīts prasījuma veids; trūkst pamatpierādījumu, uz kuriem balstīts prasības pieteikums, utt.), kurus *nevar novērst* un kas patiešām padarītu prasību *nepieņemamu*. Turpretī visi citi iespējamie pieteikuma trūkumi, kas nav tik nopietni kā minētajā sarakstā, parasti tādi, kas attiecas uz procesuāliem jautājumiem (prasības pieteikuma vai pielikumu galvenais teksts nav iesniegts noteiktā formā vai formātā; nav iesniegti pierādījumi par tiesas nodevu samaksu; aspekti, kas saistīti ar juridisko pārstāvību; utt.), vēlāk tiktu uzskatīti par *procesuāliem* un *novēršamiem* pēc tam, kad attiecīgā tiesa lietas dalībniekam ir nosūtījusi attiecīgu paziņojumu.

74. Ja tiesas pieejamībai ir jābūt tiesībām, nevis tikai sauklim, tad interpretācijas pamatprincipam, izvērtējot atšķirību starp šīm divu veidu defektiem, iespējams, būtu jābūt šādam: ja tas nav būtisks trūkums, kas ietverts “nepiedodamo grēku” sarakstā, tad tam vajadzētu būt novēršamam. Ja šāda saraksta nav, tad tas, kas veido nenovēršamu būtisku trūkumu, būtu jāinterpretē sašaurināti, iekļaujot tajā tikai nopietnas problēmas, kas patiešām traucē pieteikuma izpratnei vai pienācīgai apstrādei.

75. Šķiet, ka Vispārējās tiesas izmantotā interpretācija sākas ar pretēju pieņēmumu: novēršami ir tikai tie elementi, kas skaidri minēti Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 4. punktā un tiek interpretēti šauri, bet jebkas cits, kas attiecas uz pārstāvību, acīmredzot tāds nav. Vēl intriģējošāk, Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 4. punkts attiecas uz statūtu 19. panta *ceturtais* daļas prasībām, kas skaidri noteiktas statūtos. Tas nozīmē, ka samērā skaidri noteikto prasību neievērošana ir novēršama. Pretstatā tam, ja nav izpildīta prasība, kas nav skaidri noteikta procesuālajos noteikumos, proti, “neatkarīga” advokāta prasība saskaņā ar statūtu 19. panta *trešo* daļu, tad prasība tiek atzīta par nepieņemamu, un Vispārējā tiesa uzstāj, ka juridiskā pārstāvja neatkarības trūkums ir absolūts šķērslis tiesvedībai³⁹.

37 Skat., piemēram, Vispārējās tiesas rīkojumus, 2010. gada 14. oktobris, *Varga un Haliu*/Padome (T-296/10, nav publicēts, EU:T:2010:435), un 2012. gada 13. novembris, *Hársulescu*/Rumānija (T-400/12, nav publicēts, EU:T:2012:595).

38 Pie šī jautājuma atgriezišos vēlāk šo secinājumu 149.–153. punktā.

39 Skat., piemēram, rīkojumu, 2017. gada 20. novembris, *BikeWorld*/Komisija (T-702/15, EU:T:2017:834, 30. punkts). Tomēr šķiet, ka prakse pieļauj dažus izņēmumus, par ko liecina Tiesas 2013. gada 5. septembra rīkojums *ClientEarth*/Padome (C-573/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:564, 21. un 22. punkts). Vispārējā tiesa iepriekš bija atzinusi šajā lietā celto prasību par nepieņemamu, jo pieteikuma iesniedzēja juridiskais pārstāvis bija viens no septiņiem tās pilnvarniekiem. Apelācijas tiesvedībā Tiesa apstiprināja šo secinājumu, vienlaikus atzīmējot, ka Vispārējā tiesa nav ņēmusi vērā faktu, ka juridiskais pārstāvis ir informējis Vispārējo tiesu par izmaiņām juridiskajā pārstāvībā. Šī nepilnība tomēr neietekmēja Tiesas galveno secinājumu, “kaut arī šādas izmaiņas acīmredzami netieši tika ņemtas vērā, 9. novembra rīkojumos lietā T-120/10 *ClientEarth* u.c./Komisija un lietā T-449/10 *ClientEarth* u.c./Komisija kā trūkuma novēršanu Vispārējās tiesas reglamenta 44. panta nozīmē”, jo 44. pants ir pašreizējā Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta juridiskais priekšgājējs.

76. Šādas interpretācijas rezultāts atstāj konkrēto jautājumu kaut kur pa vidu starp Franca Kafkas romānu un “Troņu spēļu” lūgšanas Noslikušajam dievam dīvainu parafrāzi. (Procesuālās) prasības, kuras ir skaidri noteiktas (un kuru izpildi varētu sagaidīt no saprātīgi rūpīga advokāta), ir labojamas, turpretī (tāpat procesuālās) prasības, kas nav skaidri noteiktas (un līdz ar to grūtāk sagaidāms, ka tās ievēros pat saprātīgi rūpīgi advokāti), nav labojamas. Patiešām, to, kas ir apslēpts, nekad nevar labot.

77. Lai aina būtu pilnīga, pēdējos gadījumos prasītājam, pirms viņa pieteikums tiek atzīts par nepieņemamu, neizsniedz nekādu paziņojumu vai brīdinājumu. Tādējādi prasītājam nav iespējas labot situāciju. Praktiski prasītājs – kura advokātam, paļaujoties uz valsts tiesību aktu kopumu attiecībā uz pienācīgu pārstāvību statūtu 19. panta ceturtās daļas izpratnē, nebija sevišķa pamata pieņemt, ka viņam nav tiesību pārstāvēt savu klientu – mēnešus vai pat gadus pēc visu termiņu izbeigšanās saņem vienīgi rīkojumu, ar kuru prasības pieteikums tiek atzīts par acimredzami nepieņemamu, kas, protams, liedz prasītājam turpināt uzturēt prasību pēc būtības.

78. Ņemot vērā šādu iznākumu, es varu tikai piekrist abiem lietas dalībniekiem, kuri iestājušies lietā un kuri norāda, ka radītais scenārijs ir pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta pirmajai daļai un tajā nostiprinātajām tiesībām uz tiesas pieejamību. Tāpēc es uzskatu, ka ir ievērojami jāpārskata pieeja statūtu 19. panta trešajai daļai un tās interpretācija.

B. Iespējas un mainīgie lielumi

79. Pirms ierosināt, kā, manuprāt, būtu (atkārtoti) jāinterpretē statūtu 19. panta trešā un ceturtā daļa, jānoskaidro vēl divi sākotnējie jautājumi. Pirmkārt, no kurienes būtu jānāk prasībām attiecībā uz advokāta statusu, kas Savienības tiesās pārstāv neprivilēģētu prasītāju: no valsts tiesībām, no Savienības tiesībām vai no abām tiesību sistēmām? (1) Tālāk, lai panāktu pareizu līdzsvaru starp interesēm, kas saistītas ar šo normu interpretāciju, ir jāatgādina par juridiskās pārstāvības noteikumu un prasību loģisko pamatojumu (2).

1. Iespējas

80. Savienības tiesām ir jārisina divu veidu problēmas, saskaroties ar jautājumu, vai konkrēts juridiskais pārstāvis atbilst statūtu 19. pantā noteiktajiem standartiem.

81. Pirmkārt, tām ir jāpārbauda nedaudz *formālās* un *vispārīgās* prasības, kas noteiktas šīs normas ceturtajā daļā, proti, tiesības praktizēt dalībvalsts (vai EEZ līguma dalībvalsts) tiesā. Vai attiecīgajam juridiskajam pārstāvim ir tiesības pārstāvēt klientus šāda veida lietās saskaņā ar valsts tiesību aktiem?

82. Otrkārt, ir jāpārbauda, vai pārstāvim, kam saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir vispārīgas tiesības pārstāvēt klientus, ir tiesības *konkrētajā* lietā pārstāvēt arī *atsevišķu* klientu. Tas ir atšķirīgs pārbaudes veids, kas ir vērstas uz konkrētās lietas apstākļiem. Vai saistībā ar konkrēto lietu rodas kādi problemātiski jautājumi, ņemot vērā ne tikai pārstāvja un klienta identitāti un savstarpējās attiecības, bet arī viņu attiecības ar citiem lietas dalībniekiem vai strīda priekšmetu?

83. Kurām tiesību sistēmām būtu jānodrošina piemērojamie noteikumi attiecībā uz abiem vērtēšanas veidiem? Vismaz teorētiski ir trīs iespējami varianti.

84. Pirmkārt, varētu pieņemt, ka gan noteikumu vispārīgajiem, gan konkrētajiem aspektiem par advokāta spēju pārstāvēt prasītāju būtu jānāk no attiecīgās dalībvalsts noteikumiem. Tādā gadījumā statūtu 19. panta trešā un ceturtā daļa būtu jāskata kopsakarā, atsauci uz valsts tiesību aktiem ceturtajā daļā saprotot kā trešajā daļā paredzētā “advokāta” jēdziena izskaidrojumu.

85. Otrkārt, varētu pieņemt, ka abu noteikumu kopumu pamatā ir autonomi Savienības tiesību jēdzieni. Galu galā tiesās prasībās tie attiecas uz procesu Savienības tiesās, nevis valstu tiesās. Statūtu 19. panta ceturtdaļa tad būtu jāinterpretē ļoti šauri, jo tā attiecas tikai uz apliecinošajiem dokumentiem un pierādījumiem, kas jāiesniedz, lai pierādītu, ka konkrētam juridiskajam pārstāvim ir atļauts praktizēt valsts tiesās. Bet visiem pārējiem piemērojamajiem noteikumiem, ieskaitot profesionālos noteikumus, būtu vienīgi autonoma Savienības izcelsme.

86. Treškārt, statūtu 19. panta trešo un ceturto daļu varētu interpretēt, ņemot vērā gan valsts, gan Savienības noteikumus. 19. panta ceturtdaļa tiktu saprasta kā atsauce uz valsts tiesību aktiem. Trešā daļa tad būtu autonomas, lai gan arī diezgan minimālistisks, Savienības nodrošinājums juridiskās pārstāvības piemērotības novērtēšanai katrā konkrētajā gadījumā.

a) Statūtu 19. panta ceturtdaļa

87. Ja vien statūtu 19. panta ceturtajai daļai, kurā ir nepārprotama norāde uz tiesībām praktizēt dalībvalsts tiesā, netiek atņemts viss saturs, tikko izklāstīto *otro* iespēju vienkārši nevar izmantot. 19. panta ceturtajā daļā ir skaidra atsauce uz valsts tiesību aktiem, ko neviens šīs lietas dalībnieks neapstrīd. Tādējādi likumīgā pārstāvja *vispārējās* iespējas pārstāvēt pusi tiesās ir jānosaka, ņemot vērā piemērojamus noteikumus attiecīgās dalībvalsts līmenī.

88. Tas nekavējoties izraisa jautājumu par piemērojamajiem profesionālajiem noteikumiem.

89. Es uzskatu, ka attiecīgos valsts un profesionālos noteikumus, protams, turpina piemērot pat tiesvedībā Savienības tiesās. Advokāti, kas uzņemti kādas dalībvalsts advokatūrā, nevar izvairīties no šādu valsts noteikumu piemērošanas tikai tāpēc, ka viņi iesniedz prasības pieteikumu Savienības tiesās. Tomēr (ne)atbilstība šiem noteikumiem ir jautājums, kura galīgais vērtējums vēlāk jāsniedz kompetentajām valsts (profesionālajām) organizācijām, ja šajā ziņā rodas kādas neskaidrības.

90. Ja otrā iespēja ir izslēgta, tad kā ir ar pirmo un trešo iespēju? Šī atbilde prasa pievērsties statūtu 19. panta trešās daļas tekstam un loģikai, kas ir sarežģītāks jautājums.

b) Statūtu 19. panta trešā daļa

91. Saskaņā ar *pirmo* iespēju atsauce uz valsts tiesību aktiem statūtu 19. panta ceturtajā daļā izraisa arī attiecīgo valsts profesionālo noteikumu piemērošanu, kurus Savienības tiesību akti nevar aizstāt vai vismaz ir tādi, bez kuriem nevar iztulkot nekādas Savienības tiesību robežas. Tādējādi lēmums par to, kam vajadzētu būt tiesīgam Savienības tiesās pārstāvēt neprivilēģētus prasītājus, ir jāpieņem, atsaucoties uz valstu noteikumiem.

92. Šī piedāvājuma pilnīgs loģiskais nobeigums nozīmētu, ka gan statūtu 19. panta trešā, gan ceturtdaļa tiktu interpretētas tādējādi, ka tās attiecas tikai uz valsts noteikumiem un praksi. Es piekrītu, ka no pirmā acu uzmetiena šis risinājums ir elegants un vienkāršs. Aplūkojot tuvāk, tas tomēr rada vairākas strukturālas problēmas.

93. Pirmkārt, pienākums būt pārstāvētam dažādās dalībvalstīs tiek reglamentēts atšķirīgi. Turklāt pat vienā dalībvalstī noteikumi var atšķirties atkarībā no konkrētās tiesas instances līmeņa. Valstu tiesību aktos vai judikatūrā var būt paredzēti arī citi atbrīvojumi. Statūtu 19. panta ceturtajā daļā ir atsauce tikai uz “dalībvalsts tiesu”, nenorādot, kurai “instancei” vajadzētu būt pareizajam kritērijam: vai valsts augstākajai tiesai? Vai arī jebkurai tiesai, ieskaitot pirmās instances tiesas, kur lietas dalībniekiem

varbūt pat nav jābūt pārstāvētiem?⁴⁰

94. Šis precizitātes trūkums attiecībā uz to, ko nozīmē “dalībvalsts tiesa”, prejudiciālu nolēmumu gadījumā nav problemātisks jautājums, jo saskaņā ar Tiesas reglamenta 97. panta 3. punktu tiesas līmeni un piemērojamos noteikumus nosaka attiecīgā iesniedzējtiesa. Tāpat, atšķirībā no prejudiciālā nolēmuma tiesvedības, lemjot par neprivileģēta prasītāja tiešu prasību, Savienības tiesām nav iespējas kopā ar konkrēto valsts tiesu pārbaudīt, vai ir ievēroti profesionālie noteikumi, kas piemērojami konkrētam advokātam. Nav arī nekādas sadarbības procedūras, kas ļautu Savienības tiesām konsultēties ar attiecīgo valsts advokātu.

95. Otrkārt, vienkārša un noteikta atsauce uz valsts noteikumiem tiešās prasībās nozīmētu arī to, ka tiktu piemēroti valsts noteikumi, ciktāl tie attiecas uz dažādu dalībvalstu struktūru un organizāciju pārstāvību, kuras tiek uzskatītas par neprivileģētiem prasītājiem. Tomēr šāds iznākums varētu būt pretrunā statūtu 19. panta vispārējai loģikai un jo īpaši tā pirmajai daļai. Ir diezgan skaidrs, ka ar šo normu bija paredzēts nošķirt privileģētus prasītājus (dalībvalstis un Savienības iestādes), kuri var iecelt pārstāvi pēc savas izvēles, un visus pārējos neprivileģētos prasītājus, kuri to darīt nevar un kurus vajadzētu pārstāvēt trešajai personai. Ja saskaņā ar statūtu 19. panta ceturto daļu tiktu izdarīta noteikta atsauce uz dalībvalstu noteikumiem par pārstāvību, – vai būtu pieņemami, ka citi neprivileģēti prasītāji, kas ir juridiskas personas un kas saskaņā ar valsts noteikumiem var sevi pārstāvēt pašas, varētu sevi pārstāvēt arī tiešās prasībās Savienības tiesās?

96. Atbilde acīmredzami ir nē, jo tas faktiski likvidētu atšķirību, ko Savienības likumdevējs vēlējās noteikt starp privileģētajiem un neprivileģētajiem prasītājiem. No šāda viedokļa joprojām ir būtiski, vai neprivileģētā prasītāja izvēlētais juridiskais pārstāvis attiecībā pret pieteikuma iesniedzēju ir vai nav trešā persona. Šī atšķirība ir radusies nevis no lietām *AM & S Europe* un *Akzo Nobel*⁴¹, bet gan drīzāk no pretstata starp statūtu 19. panta pirmo un trešo daļu.

97. Treškārt, atšķirīgu standartu piemērošana attiecībā uz prasītājiem, kuri iesniedz vienādas vai līdzīgas prasības atkarībā no viņu advokātu “izcelsmes”, radītu šiem prasītājiem atšķirīgus apstākļus un atšķirīgu attieksmi. Tādējādi 28 dažādu režīmu sistēmas pārvaldīšana (vai patiesībā vairāk, ņemot vērā vairāku advokātu kolēģiju un noteikumu esamību daudzās dalībvalstīs) ne tikai radītu izaicinājumu Savienības tiesām, bet galvenokārt arī radītu problēmas attiecībā uz prasītāju vienlīdzību.

98. Ceturtkārt, vienkārša un noteikta atsauce tikai uz valstu noteikumiem un praksi nozīmētu, ka Savienības tiesām ne tikai būtu jāzina un jāpārbauda visu valstu sistēmu noteikumi, bet arī to saturs būtu tām saistošs. Vai tas arī liegtu Savienības tiesām veikt jebkādu, kaut nelielu, šo noteikumu satura pārskatīšanu un pārbaudi, kā tie tiek piemēroti, ieskaitot tiešās prasības Savienības tiesās, ja lieta patiesībā netiek izskatīta valsts tiesās? Ja nu piemērojamajos valsts noteikumos būtu prasīts pārāk daudz (piemēram, kādu iemeslu dēļ liedzot advokātam, kam atbilstoši jebkādai saprātīgai profesionālo noteikumu interpretācijai parasti būtu tiesības rīkoties, pārstāvēt lietas dalībnieku attiecīgajā dalībvalstī) vai arī pārāk maz?

99. Piektkārt un visbeidzot, tas noved pie (nepiemērotas) analogijas ar noteikumiem, kas piemērojami pārstāvībai prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā. Statūtu 19. pants tiešām ir piemērojams jebkurai tiesvedībai Tiesā. Ir arī taisnība, ka Tiesas Reglamenta 97. panta 3. punkts paredz režīmu, kas acīmredzami balstās uz noteiktu atsauci uz pārstāvības noteikumiem valsts tiesvedībā iesniedzējtiesā.

40 Turklāt, ja statūtu 19. panta ceturto daļu būtu jāuztver burtiski kā vienkāršu un noteiktu atsauce uz valsts noteikumiem un praksi (nenorādot uz trešās personas “pārstāvības” jēdzienu, kas skaidrāk formulēts 19. panta trešajā daļā), vai tas, ka, piemēram, advokāts var pārstāvēt sevi kādā dalībvalstī, arī būtu pietiekams pamats, lai atļautu pārstāvēt pašam sevi Savienības tiesās?

41 Skat. iepriekš 37.–40. punktu.

100. Tomēr acīmredzamo strukturālo un sistēmisko atšķirību dēļ starp prejudiciālā nolēmuma tiesvedību un tiešajām prasībām Savienības tiesās īpašie noteikumi par prejudiciālā nolēmuma tiesvedību ir attiecināmi drīzāk kā pretrunā esoši, nevis pēc analogijas. Pretstatā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībai, kurā pārstāvības noteikumi un prakse ir valsts tiesas kompetencē, tiešā prasībā Savienības tiesai jāspēj veikt juridiskās pārstāvības piemērotības pārbaudi individuālajā tieši šajā tiesā celtajā prasībā, it īpaši ciktāl tas attiecas uz iespējamiem interešu konfliktiem.

101. Visi šie apsvērumi liek man secināt, ka statūtu 19. panta trešās un ceturtās daļas pareizai interpretācijai jāietver abu regulatīvo slāņu apvienojums: *vispārējās* tiesības praktizēt patiešām ir jāpārbauda saskaņā ar valsts noteikumiem un praksi, turpretim jautājums par juridiskās pārstāvības kvalitāti apdraudošu apstākļu neesamību *individuālās* lietas kontekstā ir jāpārbauda, ņemot vērā autonomo Savienības izpratni par to, ko nozīmē advokāta pārstāvība.

102. Pirms pievērsties šādas pārbaudes īpašajam saturam, ir svarīgi kodolīgi atgādināt par šīs juridiskās pārstāvības atlikušās “kvalitātes kontroles” mērķiem un interesēm, kas jāņem vērā.

2. Juridiskās pārstāvības jēga

103. Ir taisnība, ka vispārīgi juridiskajai pārstāvībai ir izšķiroša nozīme pareizā tiesvedībā. Bez pienācīgas juridiskas pārstāvības prasītājs, iespējams, nevarētu izvirzīt un tiesnesis nevarētu apzināties visus prasītāja interesēm nepieciešamos argumentus⁴².

104. Tomēr tas nav vienīgais mērķis un intereses, kas tiek izvirzītas klienta juridiskai pārstāvībai. Tiesiskās pārstāvības galvenais mērķis ir aizsargāt un aizstāvēt klienta intereses, protams, nepārsniedzot juridiski un ētiski pieļaujamo robežu. Tādējādi juridiskās pārstāvības mērķis ir nodrošināt, lai prasītāju intereses tiktu ievērotas pēc iespējas labāk, tādējādi ļaujot prasītājiem izmantot savas tiesības efektīvi vērsties tiesā⁴³.

105. Tāpēc, manuprāt, likumīgās pārstāvības *galvenās* intereses, protams, ir *privātas* intereses. Aizsargājot privāto klientu intereses, tiek ņemtas vērā arī sabiedrības intereses uz pareizu tiesvedību.

106. Pārsūdzētais rīkojums, it īpaši tā 18. punkts, šķiet, balstās uz atšķirīgu pieņēmumu. Advokāta loma tiek raksturota kā tiesas līdzstrādnieka loma, kuram tiek uzlikts pienākums, ievērojot *svarīgākās taisnīguma intereses*, sniegt klientam nepieciešamo juridisko palīdzību⁴⁴. Izklāstot šādu redzējumu par juridiskās pārstāvības funkciju, Vispārējā tiesa atsaucas uz kopējām dalībvalstu tradīcijām. Tādējādi advokāts tiek attēlots kā tāds, kas galvenokārt darbojas sabiedrības interesēs un vispārējās taisnīguma interesēs, turklāt šīm interesēm dominējot pār privātajām.

107. Kā Čehijas Republika pareizi norāda, veids, kādā Vispārējā tiesa ir raksturojusi advokāta lomu, balstās uz advokāta un klienta interešu nodalīšanu, kas neatbilst realitātei. Turklāt, ņemot vērā manās zināšanas par dalībvalstīs pastāvošo praksi, es nopietni apšaubu, vai šāds redzējums arī atspoguļo kādas dalībvalstu kopīgās tradīcijas.

42 Šajā nozīmē skat. *Charter of core principles of the European legal profession & Code of conduct for European lawyers*, kas iepriekš minēts 11. zemsvitras piezīmē, 7. lpp., 6. punkts, kur advokāts cita starpā tiek raksturots kā “neizstājams taisnīgas tiesas spriešanas dalībnieks”. Skat. arī 9. lpp., i) princips – “Likuma varas un taisnīgas tiesas spriešanas ievērošana”.

43 Skat. arī Hartas 47. panta otrās daļas otro teikumu: “Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.”

44 Kas balstīts uz spriedumu, 1982. gada 18. maijs, *AM & S Europe/Komisija* (155/79, EU:C:1982:157), un vēlāko judikatūru.

108. Lai gan varētu vienīgi vēlēties, lai juristi būtu romantiski, nesavtīgi varoņi, kas cenšas sasniegt augstākas taisnīguma intereses, pat ja tas būs nepieciešams, pretēji savu klientu, kā arī pārējās pasaules vēlmēm, tomēr realitāte ir tāda, ka juridiskā pārstāvība pirmkārt ir pakalpojums. Šī regulētā pakalpojuma sniegšanai patiešām ir jāatbilst vairākiem nosacījumiem un standartiem, taču šis pakalpojums netiek sniegts galvenokārt svarīgākajās taisnīguma interesēs, bet gan konkrēta klienta interesēs.

109. Tālāk salīdzināmi pierādījumi šķietami apstiprina divas lietas. Pirmkārt, dažādi apstākļi šķietami attaisno iejaukšanos advokāta un viņa klienta attiecībās, lai nodrošinātu pareizu tiesvedību. Bet augstākā abstrakcijas līmenī šādā kontekstā īpaši nozīmīgas šķiet divas situācijas: jebkāda ārēja spiediena neesamība uz juridisko pārstāvi un tādu iekšēju faktoru neesamība, kas varētu izraisīt interešu konfliktu starp advokātu un klientu⁴⁵. Ja rodas šāds konflikts, advokātam konkrētajā gadījumā tiek liegts sniegt savus pakalpojumus⁴⁶.

110. Otrkārt, dalībvalstu prakse tomēr atklāj, ka pat šādos gadījumos tiesas iejaukšanās šķiet minimāla un tikai sekundāra⁴⁷. Tas ir tāpēc, ka, pirmkārt, katram advokātam ir pienākums novērtēt, vai konkrētā lietas dalībnieka pārstāvība var radīt šaubas par viņa neatkarību. Viņa pienākums ir atturēties no juridisko konsultāciju sniegšanas, ja tas tā ir. Otrkārt, juridisko profesiju lielā mērā kontrolē pašregulācija, un profesijas noteikumu neievērošana ir jautājums, kuru izskata attiecīgās disciplinārās organizācijas.

111. Tātad, ja no manām (dabiski ierobežotajām) zināšanām par dalībvalstu praksi parādās kāda kopīga tēma, tad tā ir tāda, ka juridiskā pārstāvība galvenokārt ir privātas izvēles jautājums un (abpusēja) līguma brīvība. Klients var brīvi izvēlēties savu advokātu, un advokāts principā var brīvi izvēlēties savus klientus⁴⁸. Attiecību pamatā ir uzticēšanās. Jebkura iejaukšanās šajās attiecībās jāpamato ar nopietniem iemesliem, kuri atspoguļo par acīmredzamu un obligātu nepieciešamību “pasargāt prasītāju no viņa advokāta”. Turklāt, ja tiek atklāti kādi problemātiski jautājumi, tos pareizāk risina atbilstošās regulējošajās organizācijas disciplinārajās vai citās procedūrās.

112. Rezumējot, šajā sadaļā izteiktais pieņēmums ir tāds, ka pamatojums un interešu līdzsvars, uz kuru būtu jābalstās to nosacījumu interpretācijai, kas izriet no statūtu 19. panta trešās un ceturtās daļas, nedaudz atšķiras no tā, kuru izmanto Vispārējā tiesa. Juridisko pārstāvību neizvēlas un pēc tam to nesniedz galvenokārt augstākajās taisnīguma interesēs un pēc tiesas vēlēšanas un lai palīdzētu tiesai, bet gan klienta interesēs un pēc viņa izvēles. Tāpēc šī izvēle, pat slikta izvēle, pēc noklusējuma ir jāciena. Tikai ārkārtējos gadījumos sabiedrības intereses būtu jāceļ augstāk par šīm noklusētajām privātajām interesēm.

45 Vai patiesībā konfliktu starp vairākiem viena advokāta klientiem. Skat. Polijas piemēru, ko minēja Vroclavas Universitāte, Polijas Republika un *Krajowa Izba Radców Prawnych*, proti, *Kodeks Etyki Radcy Prawnego* (Juridisko konsultantu ētikas kodekss) 7. panta 2. punktu: “Juridiskajam konsultantam, veicot savu profesionālo darbību, jābūt brīvam no jebkādas ietekmes, kas izriet no viņa personīgajām interesēm, ārēja spiediena un jebkuras puses iejaukšanās vai jebkādu citu iemeslu dēļ. Jebkuras personas izteikti norādījumi, ieteikumi vai rīkojumi, kas ierobežo viņa neatkarību, nevar ietekmēt viņa sniegto viedokli lietā.” Skat. arī, piemēram, 11. zemsvītras piezīmē minēto *Charter of core principles of the European legal profession & Code of conduct for European lawyers*, it īpaši 2.1. pantu. Skat. arī Thomas de Carranza Méndez de Vigo, S., “Principios fundamentales en el ejercicio de la profesión de abogado”, no: Vila Ramos, B. (koord.), *Deontología profesional del abogado*, Dickinson, Madride, 2013, 35.–50. lpp., 37. un 38. lpp., vai Sánchez Stewart, N., *Manual de Deontología para Abogados*, La Ley, Madride, 2012.

46 Juridisko konsultantu ētikas kodeksa 30. panta 1. punktā ir noteikts: “Juridiskais konsultants nevar sniegt juridisko palīdzību klientam, ja attiecīgajā lietā vai ar to saistītā lietā ir interešu konflikts starp klientu un juridisko konsultantu vai pastāv risks, ka varētu rasties šāds konflikts, vai ja profesionālās darbības skar juridiskā konsultanta vai viņam tuva cilvēka personu vai īpašumu, ja vien šīs darbības nav saistītas ar prasībām, darbībām vai interesēm, kas tam ir kopīgas ar klientu.”

47 Piemēram, Francijā, kur attiecībā uz konkrētu advokātu nav ierosināta disciplinārlieta, tiesnesim var lūgt, lai tas uzdod advokātam pārstāvēt klientu konkrētā lietā (*Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) spriedums, 2001. gada 27. marts, Nr. 98-16.508). Spānijā tiesnesis var brīdināt advokātu, ka viņam varētu būt jāpārtrauc pārstāvēt klientu (*Tribunal Supremo* (Spānijas Augstākā tiesa), spriedums, 2013. gada 18. novembris, Nr. 841/2013, RJ 2014/3061).

48 Skat. arī *Charter of core principles of the European legal profession & Code of conduct for European lawyers*, kas iepriekš minēts 11. zemsvītras piezīmē, it īpaši 8. lpp.

113. Pretējā gadījumā normāli minimālistiskā tiesas uzraudzība šajās lietās – parasti paredzēta tikai gadījumiem, kad acīmredzami juridiskās pārstāvības trūkumi ir skaidri redzami un tiek pieņemts, ka tie ir tik būtiski, ka diskreditē visu tiesvedības procesu – tiktu aizstāta ar grūti paredzamu vai attaisnojamu tiesas tēvišķu aizbildnieciskumu. Tas novestu pie arvien lielākas iejaukšanās tajā, kam galvenokārt vajadzētu būt privātajai izvēlei, neņemot vērā citas tikpat pamatotas intereses un vērtības, kas arī ietilpst vispārējā vienādojumā, piemēram, brīvību izvēlēties savu advokātu, juridiskās pārstāvības nepārtrauktību vai izmaksas, kuras noteikti radīsies advokāta maiņas gadījumā, jo jaunajam advokātam būs nepieciešams papildu laiks, lai iepazītos ar tiesvedībā esošo lietu.

C. Pārskatītā pārbaude

114. Paturot prātā šos vispārīgākos apsvērumus, es ierosinātu atkārtoti pielāgot statūtu 19. panta trešās un ceturtās daļas interpretāciju un piemērošanu, kā to pierāda pārsūdzētais rīkojums. Atkārtotajai interpretācijai ir divas dimensijas: materiālā (1) un procesuālā (2).

1. Materiālā dimensija

115. Materiālā dimensija attiecas uz nosacījumiem pušu pārstāvībai dalībvalsts tiesā (a), kā arī uz divkāršiem nosacījumiem, saskaņā ar kuriem advokātam jābūt neatkarīgam un kā trešajai personai statūtu 19. panta trešās daļas izpratnē (b).

a) Tiesības praktizēt dalībvalsts tiesā

116. Pārbaude, pirmkārt, sākas ar jautājumu, vai juridiskais pārstāvis ir kvalificēts praktizēt dalībvalsts (vai EEZ līguma dalībvalsts) tiesā, tas ir, vai viņš ir kādas valsts advokatūras vai citas atbilstošas profesionālās organizācijas biedrs, kurš ir tiesīgs praktizēt. Kā es jau esmu atzīmējis iepriekš⁴⁹, šī pārbaude tiek veikta, atsaucoties uz attiecīgajiem valsts tiesību aktiem, un tā paliek formālā līmenī (aplīdzinošā dokumenta pārbaude).

117. Kā es arī esmu atzīmējis, šeit būtu jābeidzas Savienības tiesas veiktajai pārbaudei par atbilstību valsts tiesībām. Tai nevajadzētu skart atbilstību valsts profesionālajiem noteikumiem. Šis uzdevums jāatstāj valstu (profesionālo) iestāžu ziņā gadījumā, ja rodas kādi neatbilstības jautājumi.

b) Advokāta statuss – neatkarīga trešā persona attiecībā pret prasītāju

118. Otrkārt, Savienības tiesām jāpārbauda, vai juridiskais pārstāvis ir trešā persona attiecībā pret prasītāju (1) un vai viņš atbilst neatkarības prasībai, tas ir, ka attiecībā uz pārstāvi nepastāv nekāds ārējs spiediens vai arī interešu konflikta iespējamība (2).

1) Trešā persona

119. Kas attiecas uz to, ka pārstāvis ir trešā persona attiecībā pret prasītāju, šī prasība, kas izriet gan no statūtu 19. panta trešās, gan ceturtās daļas, ir jāsaprot tādējādi, ka tā izslēdz juridiskos pārstāvjus, kuri ir identiski prasītājam.

120. Fizisko personu gadījumā šis nosacījums šķiet pats par sevi saprotams. Tas arī liedz advokātiem, kas ir atbilstoši kvalificēti un uzņemti valsts advokatūrā, pārstāvēt pašiem sevi.

⁴⁹ Skat. šo secinājumu 87. punktu.

121. Šī nosacījuma izpilde ir mazāk acīmredzama attiecībā uz juridisko personu pārstāvību. Ja trešās personas prasībai šajā kontekstā būtu kāda nozīme un lai nodrošinātu noteikumu par pārstāvību Savienības tiesās vienveidīgu piemērošanu, man šķiet, ka tā ir jāsaprot kā tāda, kas attiecīgajā lietā aizliedz tiesību subjektiem, uz kuriem neattiecas statūtu 19. panta pirmā daļa, tikt pārstāvētiem no to nodarbināto advokātu puses⁵⁰.

122. Šis jautājums tomēr atšķiras no neatkarības jautājuma, kā tas ir izklāstīts lietā *Akzo Nobel* vai nesenāk – *Prezes Urzēdu Komunikācijā Elektroniznej*. Drīzāk, ņemot vērā īpašo juridiskās pārstāvības sistēmu Savienības tiesās, trešās personas prasība būtu jāsaprot kā *a contrario* nosacījums, kas izriet no skaidri atzītas iespējas privileģētiem pieteikuma iesniedzējiem pārstāvēt sevi saskaņā ar statūtu 19. panta pirmo un otro daļu⁵¹.

123. Es atzīstu, ka nodarbināto advokātu jautājumu var aplūkot arī no advokāta neatkarības skatpunkta. Patiešām, varētu teikt, ka algots advokāts ir pakļautības attiecībās, kas ietekmē viņa spriešanas brīvību un tādējādi arī viņa juridiskās konsultācijas⁵². Nodarbināta advokāta attiecības ar pārstāvēto lietas dalībnieku nav balstītas uz līgumu, kas noslēgts tiesvedības vajadzībām, bet gan uz darba (vai līdzīgu) līgumu, kas ietver arī juridisko pārstāvību. Tādējādi šādas attiecības nav radušās advokāta izvēles dēļ pārstāvēt šo pusi tiesvedībā, bet gan viņa darba līguma rezultātā.

124. Tomēr ir vismaz divi pamatoti iemesli, kāpēc jautājumā par advokātiem, kurus nodarbina juridiska persona, būtu pareizi uztvert viņus kā tādus, kuri ir trešās personas statusā, nevis kā neatkarīgus.

125. Pirmkārt, novērtējums par to, vai fiziska persona ir darbinieks un tādējādi daļa no juridiskas personas vai tā ir trešā persona, kas darbojas šīs personas vārdā, galvenokārt ir *strukturāls, formāls* jautājums. Ja tas būtu citādi un trešās personas statuss būtu atkarīgs no faktiskās neatkarības pakāpes lēmumu pieņemšanā, tas vairs nebūtu formāls jautājums un tā vietā būtu saistīts ar (ne)atkarības pārbaudi pēc būtības. Šādi zustu arī paredzamība attiecībā uz ārējām trešajām personām, jo maz ticams, ka tām būtu tiesības iepazīties ar visiem (iekšējiem) līgumiem starp advokātu un klientu, nemaz nerunājot par šo vienošanos faktisko darbību. Tādējādi, kaut arī dažiem nodarbinātiem advokātiem varētu būt ievērojama neatkarība, piemēram, ja tie pēc būtības tiek kvalificēti kā trešās personas, dažas (formāli) trešās personas, kuras ekonomiski vai citādā ziņā patiesībā ir atkarīgas no juridiskās personas, tiktu uzskatītas par daļu no šīs juridiskās personas.

50 Lai gan tas noteikti nav šīs lietas priekšmets, vēlos norādīt, ka par to, uz kuriem valsts tiesību subjektiem attiecas statūtu 19. panta pirmā daļa, ir visai sašaurināta izpratne. Minētajā tiesību normā ir norādīts uz "dalībvalstīm", tās sīkāk nekvalificējot vai nedefinējot. Saskaņā ar Vispārējās tiesas pieeju, kurai piekrit šī Tiesa, "dalībvalsts" jēdziens tiek interpretēts ļoti šauri, faktiski publisko tiesību subjektiem, piemēram, neatkarīgām centrālajām struktūrām, bet arī pašvaldībām vai reģioniem liedzot iespēju iecelt lietā savu pārstāvi. Skat., piemēram, rīkojumus, 2008. gada 20. februāris, *Comunidad Autónoma de Valencia – Generalidad Valenciana*/Komisija (C-363/06 P, nav publicēts, EU:C:2008:99), un 2006. gada 5. jūlijs, *Comunidad Autónoma de Valencia – Generalidad Valenciana*/Komisija (T-357/05, EU:T:2006:188). Tāpat skat. rīkojumus 2014. gada 18. novembris, *Justice & Environment*/Komisija (T-221/14, nav publicēts, EU:T:2014:1002), un 2016. gada 14. novembris, *Dimos Athinaion*/Komisija (T-360/16, nav publicēts, EU:T:2016:694). Jāatzīst, ka es neredzu sevišķu praktisku mērķi šādai šaurai interpretācijai. Daudzām publisko tiesību iestādēm var būt kvalificēti administratīvie darbinieki vai juridiskās nodaļas, kas, tāpat kā attiecīgās ministrijas, var pārstāvēt šo publisko tiesību iestādi, neradot nevajadzīgas papildu izmaksas valsts budžetam tādēļ, ka būtu jāpieņem ārēji advokāti. Turklāt ir arī plašāks, vispārīgs jautājums: Savienības tiesības neizvairās izmantot diezgan visaptverošo dalībvalsts definīciju, kad jautājums ir par pienākumu un saistību noteikšanu, kuri izriet no Savienības tiesībām, ko pierāda, piemēram, tas, kas ir "valsts veidojums" (skat. spriedumus, 1990. gada 12. jūlijs, *Foster* u.c., C-188/89, EU:C:1990:313, 17.–20. punkts un tajos minētā judikatūra; 2017. gada 10. oktobris, *Farrell*, C-413/15, EU:C:2017:745, 24.–29. punkts un tajos minētā judikatūra, un 2018. gada 7. augusts, *Smith*, C-122/17, EU:C:2018:631, 45. punkts un tajā minētā judikatūra), vai arī kādas struktūras, izņemot pašas valsti šaurā nozīmē, var būt atbildīgas par Savienības tiesību pārkāpumiem (skat. spriedumu, 2000. gada 4. jūlijs, *Haim* (C-424/97, EU:C:2000:357, 27. un 28. punkts un tajos minētā judikatūra), bet tajās tiek atbalstīta definīcijas ziņā pārsteidzoši šaura pieeja, kad jautājums ir par iespējamiem labumiem un priekšrocībām, kas Savienības tiesības piešķirti "dalībvalstīm". Protams, materiālo vai institucionālo Savienības tiesību nozaru interpretācija atšķiras no statūtu 19. panta pirmās daļas interpretācijas. Bet vai šai atšķirībai ir kāds īpašs mērķis? Kā liecina visa šī apelācija, judikatūrā atrodamās pieejas un definīcijas citādi var salīdzinoši viegli pāriet no vienas Savienības tiesību nozares un jomas uz citām.

51 Skat. arī iepriekš 96. punktu.

52 Spriedums, 2010. gada 14. septembris, *Akzo Nobel Chemicals* un *Akros Chemicals*/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 47. un 48. punkts).

126. Izmantojot šādu loģiku, vai advokāti, ko nodarbina uzņēmēj sabiedrība, kas viņiem sniedz pilnīgu brīvību attiecībā uz to, kā viņi konsultē un pārstāv šo uzņēmēj sabiedrību, pēkšņi kļūtu par “neatkarīgiem juristiem”? Vai atsevišķs jurists, kurš ir pienācīgi uzņemts advokatūrā un praktizē savā vārdā, bet kam ir tikai viens galvenais klients, no kura viņš faktiski ir ekonomiski atkarīgs, pārstātu būt “neatkarīgs jurists” un tiktu uzskatīts par “nodarbinātu”?

127. Tieši šāda veida saikne starp formālo organizācijas statusa novērtējumu (trešā persona) un nodarbinātības pakļautības pārbaudi (neatkarība) pēc būtības rada neparedzamību attiecībā uz kritērijiem, kas faktiski tiek piemēroti pašreizējā pārbaudē⁵³.

128. Otrkārt, ir iespējams, ka arī tāpēc valsts līmenī nodarbināto advokātu jautājums parasti (un, šķiet, galvenokārt) tiek apskatīts kā tāds, kas pieder pie strukturālām nesaderībām ar juridisko profesiju, nevis kā neatkarības trūkums konkrētā gadījumā.

129. Šajā ziņā dažādās dalībvalstīs pastāv atšķirīgi režīmi. Juridiskās profesijas un nodarbinātības neatbilstības novērtējumu var aplūkot no diviem aspektiem. Pirmkārt, tas var attiekties uz to, vai ir iespējams apvienot jurista profesiju (kā advokatūras vai advokātu kolēģijas biedram) ar jebkuru citu (nodarbinātu) profesiju vai sabiedriskām funkcijām. Otrkārt, tas var attiekties uz to, vai jurists var realizēt savu profesiju (kā advokatūras vai advokātu kolēģijas biedrs) tikai uz “neatkarīga” (pašnodarbinātības) pamata, vai arī uz to, vai viņš var būt nodarbināts kā advokāts (pie citiem advokātiem, birojā vai pie citas advokātu apvienības, vai pie jebkuras citas organizācijas), nepārtraucot savu dalību advokatūrā vai advokātu kolēģijā⁵⁴.

130. Lai sniegtu piemēru no pēdējās perspektīvas, Polijā šajā gadījumā aplūkoto juridiskā konsultanta profesiju (*radca prawny*) var īstenot gan darba tiesisko attiecību ietvaros⁵⁵, gan ārpus šādām attiecībām⁵⁶. Turklāt dažās dalībvalstīs nodarbināto un “neatkarīgo” juristu attiecīgās lomas, šķiet, attīstās un ir diskusiju temats⁵⁷.

131. Es atzīmēšu, ka attiecībā uz nodarbinātajiem advokātiem no dalībvalstīm, kurās “neatkarība” un nodarbinātā statuss tiek uzskatīti par strukturāli nesavienojamiem, šie advokāti neatbilst statūtu 19. panta ceturtās daļas prasībām. Attiecībā uz nodarbinātajiem advokātiem no dalībvalstīm, kurās šāda nesavienojamība nepastāv, viņu nodarbinātā statuss viņu izcelsmes jurisdikcijā loģiski netiek uzskatīts par būtisku apstākli.

53 Iepriekš šo secinājumu 59.–67. punkts.

54 Šķiet, ka prakse dalībvalstīs ir ļoti atšķirīga attiecībā uz to, vai nodarbinātajiem juristiem ir tiesības izmantot regulētu juridisko praksi, pārstāvēt savu darba devēju tiesvedībā, palikt valsts advokātu kolēģijas locekļiem vai izmantot juridiskas privilēģijas. Skat., piemēram, Marchandise, P., Jammaers, C., Macours, K., and Vandoorne, L., *Déontologie et organisation générale de la profession de juriste d'entreprise. Théorie et cas pratiques de réflexion*, Institut de Juristes d'Entreprise, Brisele, 2018. gada jūnijs, 85. lpp., ar pārskatu par katru no 28 dalībvalstīm 86.–94. lappusē.

55 Skat. spriedumu, 2012. gada 6. septembris, *Prezes Urzēdu Komunikācijai Elektronizācijai*/Komisija (C-422/11 P un C-423/11 P, EU:C:2012:553, 10.–12. punkts).

56 Šķiet, ka tā bija juridiskā pārstāvja, kurš pārstāvēja Vroclavas Universitāti tiesvedībā, kuras rezultātā tika pieņemts pārsūdzētais rīkojums, situācija. Šķiet, ka līdzīga divkārtā iespēja pastāv, piemēram, Īrijā attiecībā uz advokātiem, kuriem jāievēro labas advokātu profesionālās darbības rokasgrāmata un kuru profesiju reglamentē *Solicitors Acts 1954–2015* (*Solicitors* likumi, 1954.–2015. gads).

57 Piemēram, attiecībā uz Franciju skat. *Cour de cassation* 2015. gada 16. septembra spriedumu Nr. 1497 (14-17.842) vai Īriju, 2015. gada *Legal Services Regulation Act* (Juridisko pakalpojumu regulēšanas likums) 212. pantu, kas paredz, ka, sākot sniegt juridiskus pakalpojumus, nodarbinātā advokāta vārds ir jāieraksta praktizējošo advokātu sarakstā, lai sniegtu juridiskus pakalpojumus savam darba devējam, tostarp ierodoties šī darba devēja vārdā tiesā, šķirējtiesā vai tiesā.

132. Tomēr, lai šajā jautājumā izvairītos no neskaidrībām, kā arī no nevajadzīgas iejaukšanās valstu juridiskās profesijas koncepcijā⁵⁸ un lai nodrošinātu līdzvērtīgu spēles laukumu Savienības tiesās, es ieteiktu pievērsties nodarbināto juristu problēmai ar “trešās personas” nosaukumu. Nodarbinātos advokātus izslēdz no neprivileģētu pretendentu pārstāvības, jo viņi neatbilst Savienības autonomajam nosacījumam par to, ka tiem jābūt trešajām personām attiecībā pret klientu un tādējādi tie nevar “pārstāvēt” šo lietas dalībnieku statūtu 19. panta trešās un ceturtās daļas izpratnē.

133. Līdz ar to algotu advokātu, kurš, pamatojoties uz darba līgumu, nodrošina sava darba devēja juridisko pārstāvību un tādējādi nonāk pakļautības attiecībās attiecībā uz šādu juridisko pakalpojumu sniegšanas noteikumiem, statūtu 19. panta trešās daļas autonomas interpretācijas nolūkā attiecībā pret savu klientu nevar uzskatīt par “trešo personu”.

2) Neatkarīgs lietas dalībnieks

134. Pievērsoties neatkarības prasībai, šķiet, ka tās ārējais aspekts, tas ir, *ārējā spiediena* pazīmju neesamība no kāda cita lietas dalībnieka puses, kas radīts advokātam, nav tikusi aplūkota ne šajā lietā, ne kādā no iepriekšējām lietām.

135. Tādējādi es tieši pievērsīšos jautājumam par iekšēja spiediena neesamību, tas ir, par *interesešu konfliktu* neesamību.

136. Manuprāt, šī prasība nav jātulko un vēlreiz jāatgādina par valsts līmenī pastāvošajām iespējām, kas nepieļauj, ka advokātiem būtu *jebkādas* saites ar prasītāju, atskaitot tikai tādas saites, kas acīmredzami neliek apšaubīt advokāta spēju sniegt konsultācijas tikai un vienīgi klienta labākajās interesēs.

137. Tādēļ šīm “diskvalificējošajām” saitēm vajadzētu būt tikai tāda rakstura un pakāpes, lai advokātam būtu acīmredzams, ka, pat ja viņš formāli attiecībā pret prasītāju ir trešā persona, tomēr viņam pastāv tādas ekonomiskas vai personiskas saites vai nu ar lietas būtību, vai ar kādu no strīdā iesaistītajām pusēm, kas rada pamatotas šaubas par viņa spēju patiesi aizstāvēt sava klienta intereses, nevis savas vai citas personas intereses.

138. Es viegli atzīstu iespējamo faktisko scenāriju lielo dažādību, kas padara neiespējamu izsmeļošu to situāciju sarakstu, kurās varētu rasties šādi abstrakti formulēti konflikti. Tomēr šajā posmā ir svarīgi nevis tas, *kādas* varētu būt šīs situācijas, bet drīzāk tas, *kā* būtu jānoskaidro šādi iespējamie interesešu konflikti.

139. Interesešu konfliktu veidojošu situāciju identificēšana jāveic *saprātīgas hipotēzes* līmenī, bet tai jāaprobežojas ar *acīmredzamu* vai nepārprotamu konfliktu gadījumiem.

140. Interesešu konfliktam jābūt pamanāmam kā saprātīgai (bet pienācīgi argumentētai) hipotēzei, kas balstīta uz doto (pašreizējo vai pagātnes) attiecību veidu. Tajā pašā laikā tai jābūt acīmredzamai vai nepārprotamai attiecībā uz šāda veida attiecībām, kas nozīmē, ka visdrīzāk pastāv vienprātība par to, ka šāda veida attiecību vai saišu gadījumā klienta un advokāta intereses neizbēgami sadursies.

⁵⁸ Man atliek tikai atzīt, ka diskusija par, pirmkārt, ārējo advokātu un, otrkārt, iekšējā juriskonsulta profesijas raksturu un lomu ir sarežģīta. Skat., piemēram, Haeri, K., *L'avenir de la profession d'avocat*, Rapport confié par Monsieur Jean-Jacques Urvoas, Garde des Sceaux, Ministre de la Justice à Monsieur Kami Haeri, Avocat au Barreau de Paris, 2017. gada februāris, 72. un 73. lpp.

141. Tomēr saskaņā ar vispārīgo argumentu, kas izteikts iepriekš⁵⁹, brīdinot par pārmērīgu tiesas iejaukšanos galvenokārt privātajās klienta un viņa advokāta attiecībās, tiesas pienākums nav preventīvi iesaistīties spekulācijās par to, kurš kuru, iespējams, varētu ietekmēt un kādos apstākļos. Vai nu konflikts ir acīmredzams un ir tik nopietns, ka jebkurai tiesai pareizas tiesvedības interesēs liek ignorēt privāto advokāta izvēli, vai arī tas tāds nav, un šādā gadījumā iespējamie trūkumi būtu jānovērš vēlāk vai nu disciplinārlietā pret advokātu, kurš pārkāpis ētikas kodeksu, vai arī civiltiesiskā klienta prasībā pret savu advokātu par zaudējumu atlīdzību.

142. Pastāv arī praktiski argumenti par labu šādai statūtu 19. panta interpretācijai un piemērošanai. Paplašināta un preventīva pieeja neatkarības prasībai rada tikai nepareizus stimulus tiesvedībai, kuru sasniegtais praktiskais mērķis ir nebūtisks⁶⁰. Turklāt tā arī nostāda diezgan sarežģītā situācijā neprivileģētu prasītāju juridiskos pārstāvjus: kā juridiskais pārstāvis vai viņa klients – prasītājs varētu pārliecināties, ka nav nekādu problēmu, kas izrietētu no viņu juridiskā pārstāvja izvēles? Kā var praktiski pierādīt kaut kā *neesamību nākotnē*?

143. Visi šie apsvērumi liek man ierosināt Tiesai atjaunot “advokāta neatkarības” jēdziena samērīgumu atbilstoši statūtu 19. panta trešajai daļai. Pirmkārt, šī neatkarība – gan ārējā, gan iekšējā – atšķiras no trešās personas statusa jēdziena. Otrkārt, šīs neatkarības iekšējai dimensijai, tas ir, interešu konflikta neesamībai konkrētajā gadījumā, vajadzētu būt ierobežotai ar acīmredzamu un skaidri saskatāmu konfliktu gadījumiem, kas jānovērtē, ņemot vērā atsevišķu veidu attiecību pieredzi, kurās neizbēgami radīsies konflikti, bet tiesa tos preventīvi nepieņem par patiesiem vai neveic plašu izmeklēšanu.

144. Kopumā, lai ievērotu statūtu 19. panta trešo un ceturto daļu, prasītājs ir jāpārstāv advokātam, kam ir pienācīgs pilnvarojums praktizēt dalībvalsts tiesā, par ko liecina apliecināš(-i) dokuments(-i), un kurš attiecībā pret prasītāju ir trešā persona. Turklāt advokātam nedrīkst liegt iespēju rīkoties saistībā ar konkrētu lietu vai nu ārēja spiediena esamības dēļ, vai arī jebkura cita interešu konflikta dēļ, kas acīmredzami ir saskatāms saprātīgas hipotēzes līmenī, ņemot vērā (pašreizējās vai pagātnes) attiecības starp advokātu un pārstāvēto lietas dalībnieku.

2. Procesuālā dimensija

145. Visbeidzot, es pievērsīšos neprivileģētu prasītāju juridiskās pārstāvības jebkādu iespējamo trūkumu procesuālajām sekām saskaņā ar statūtu 19. pantu.

146. Kā jau tika aprakstīts iepriekš, Vispārējās tiesas judikatūrā tiek uzskatīts, ka juridiskā pārstāvja neatkarības trūkums saskaņā ar statūtu 19. panta trešo daļu ir būtisks, nenovēršams pieteikuma trūkums, kas izraisa to, ka pieteikums tiek noraidīts kā acīmredzami nepieņemams⁶¹.

147. Jāatzīst, ka no visiem šīs apelācijas aspektiem es uzskatu, ka šis priekšlikums ir visproblemātiskākais, jo īpaši divu iemeslu dēļ.

59 Skat. iepriekš šo secinājumu 103.–113. punktu.

60 Savienības iestāde vai aģentūra, kas raugās racionāli, pēc noklusējuma, iespējams, sāks aizstāvību, ciktāl vien iespējams, ar jebkādu iegūstamo informāciju apšaubot neprivileģētā prasītāja advokāta “neatkarību”. Tādējādi aizvien vairāk lietu tiks izvērtētas no šī viedokļa, tādā veidā aizvien vairāk lietu par “neatkarības trūkumu” kļūs par jauniem faktiskajiem scenārijiem, kas dabīgi rada aizvien vairāk šādu iebilžu par nepieņemamību, kas savukārt liek tiesai sīki aplūkot faktus un jautājumus, kuri patiesībā nav tās galvenais uzdevums, pakāpeniski aizstājot jebkādu pārbaudes tiesā pēc būtības sistēmu ar istu nepieņemamības “Uroboru”.

61 Skat. iepriekš 68.–78. punktu.

148. Pirmkārt, judikatūrā, kurā interpretēts statūtu 19. pants (ieskaitot pārsūdzēto rīkojumu)⁶², ir vairākas atsauces uz nosacījumiem, kas reglamentē neprivilēģētu prasītāju juridisko pārstāvību, kas izriet no dalībvalstu kopīgajām tradīcijām. Tomēr, runājot par advokāta profesionālo vai ētikas noteikumu neievērošanas procesuālajām sekām, jo īpaši tām, kas attiecas uz interešu konfliktiem, šķiet, ka valsts tiesību akti un prakse (vismaz tā, kas man ir zināma) ir krasā pretstatā tam, kas Savienības līmenī tiek pasludināts par atvasinātu no tās.

149. No vienas puses, trūkumus juridiskajā pārstāvībā dalībvalstīs parasti uzskata par *procesuāliem* trūkumiem, kas ir acīmredzami *labojami*⁶³. Tādējādi, ja attiecīgā tiesa ir atklājusi jebkādu šādu problēmu, šī tiesa paziņo attiecīgajam prasītājam, lūdzot tam labot situāciju un konsultējot to par sekām, kādas varētu iestāties, ja tas šīs prasības neizpildīs.

150. No otras puses, šķiet, ka arī dalībvalstīs pastāv skaidra tendence neapšaubīt klientam kaitējošo procesuālo darbību pamatotību, ja pastāv interešu konflikts starp advokātu un klientu. Arī šajā situācijā pēc tiesas paziņojuma advokātam var lūgt pārtraukt darbību vai prasītājam var lūgt iecelt citu advokātu⁶⁴. Tomēr man dalībvalstu tiesību sistēmās neizdodas rast iedvesmu praksei, kurā šķietamu vai reālu profesionālās ētikas nepilnību gadījumā tiesa ne tikai uzņemtos “disciplinārtiesas” lomu un pieņemtu tūlītējas sankcijas, bet pēc tam piemērotu šīs sankcijas nevis advokātam, bet gan prasītājam, atzīstot viņa pieteikumu par acīmredzami nepieņemamu.

151. Otrkārt, šāda interpretācija un tiesu prakse, manuprāt, acīmredzami neatbilst Hartas 47. panta pirmajā daļā noteiktajām garantijām un, konkrētāk, tiesas pieejamībai un tiesībām efektīvi vērsties tiesā⁶⁵.

152. Tāpēc es nevaru piekrist Vispārējās tiesas interpretācijai un praksei, kuru ir atzinusi šī Tiesa⁶⁶, saskaņā ar kuru prasītāja neatkarīgas juridiskās pārstāvības trūkums tiek uzskatīts par nenovēršamu prasības pieteikuma trūkumu.

153. Tā vietā es ierosinātu iespējamus juridiskās pārstāvības trūkumus uzskatīt par procesuālam nepilnībām, kuras var novērst. Turklāt, ja Savienības tiesa atklāj trūkumu juridiskajā pārstāvībā, tai attiecīgi jāinformē prasītājs, lai dotu tam iespēju labot šo problēmu. Es nevaru atbalstīt nostāju, saskaņā ar kuru šādā situācijā Savienības tiesas var vienkārši atzīt prasību par acīmredzami nepieņemamu, kas noved pie lietas galīgas izbeigšanas.

154. Praktiski tas nozīmētu, ka ikreiz, kad Vispārējā tiesa atklāj iespējamu neatbilstību prasībām, kas attiecas uz “advokātu” statusu statūtu 19. panta trešās un ceturtās daļas izpratnē, tai ir pienākums attiecīgi informēt prasītāju saskaņā ar Reglamenta 51. panta 4. punktu⁶⁷.

62 Pārsūdzētā rīkojuma 18. punkts.

63 Skat., piemēram, *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa, Spānija) spriedumus 199/2001, 4. oktobris (ES:TC:2001:199), un 213/1990, 20. decembris (ES:TC:1990:213), un *Ústavní soud* (Konstitucionālā tiesa, Čehijas Republika) lēmumu *Pl. ÚS-st. 42/15*, 2015. gada 8. oktobris (CZ:US:2015:Pl.US-st.42.15.1). Skat. arī *IV. ÚS 3638/15*, 2018. gada 28. februāris (CZ:US:2017:4.US.3638.15.1).

64 Citu starpā skat. Francijas vai Spānijas piemērus, kas minēti šo secinājumu 47. zemsvītras piezīmē.

65 Skat. arī šo secinājumu 72.–78. punktu. Šajā saistībā neuzskatu, ka būtu jāanalizē kādi iespējamie ierobežojumi saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu, jo šāda prakse vienkārši iznīcina tiesību efektīvi vērsties tiesā būtību. Vēlos piebilst, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – “ECT”) atzina, ka pārāk šaura valsts procesuālo noteikumu par obligātu pārstāvību interpretācija ir Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 6. panta 1. punkta pārkāpums un, konkrētāk, tiesību uz piekļuvi tiesai pārkāpums, ja prasītāja – praktizējoša advokāta – iesniegta prasība tiktu noraidīta, tādējādi atsakoties pēc būtības pilnībā izvērtēt prasītāja apgalvojumus pēc būtības. Skat. ECT spriedumu, 2014. gada 11. februāris, *Maširević* pret Serbiju (CE:ECHR:2014:0211JUD003067108, 47.–51. punkts).

66 Skat. Tiesas rīkojumu, 2013. gada 5. septembris, *ClientEarth/Padome* (C-573/11 P, nav publicēts, EU:C:2013:564), kas komentēts šo secinājumu 39. zemsvītras piezīmē.

67 Līdzīgs pienākums *mutatis mutandis* attiektos uz Tiesu, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 119. pantu.

155. Šajā normā minētā “dokumentu [iesniegšana] noteiktajā termiņā” nevar tikt stingri interpretēta tādējādi, ka tā attiektos tikai uz dokumentiem par advokāta dalību valsts advokatūrā, kaut arī šķiet, ka juridiskā pārstāvība ir šī lietas dalībnieka faktiskā pamata problēma un sekas, kas var rasties, ja tā netiks novērsta, netiek identificētas un paziņotas lietas dalībniekam, liekot šai pusei minēt, kāda vispār varētu būt iespējamā problēma. Šāda interpretācija būtu ne tikai ļoti formāla, lai neteiktu, ka formālistiska, bet tajā arī netiktu ņemta vērā Savienības tiesu reglamentu pakāpeniskās attīstības loģika⁶⁸ un, pats galvenais, efektīvas tiesību uz piekļuvi tiesai pamata garantijas⁶⁹.

156. Tādējādi saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 4. punktu lietas dalībniekam nosūtītājā pieprasījumā prasītājs ir jāinformē ne tikai par visiem nepieciešamajiem papildu dokumentiem, bet arī par iemesliem, kāpēc šie dokumenti tiek pieprasīti, precīzi norādot iespējamās šaubas par to, kas tiesai varētu rasties par šī lietas dalībnieka juridisko pārstāvību. Tam ir jāinformē prasītājs, vai un kāda iemesla dēļ ir jāmaina viņa juridiskais pārstāvis, vienlaikus skaidri norādot, kādas procesuālās sekas radīsies, ja nesekos paziņojumā norādītā rīcība. Turklāt, kā arī ir norādīts šajā normā, sekretāram ir jānosaka saprātīgs termiņš, kurā prasītājs var labot situāciju. Protams, jebkurš šāds sekretāra noteikts termiņš, kas paredzēts Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 4. punktā, sākas un beidzas neatkarīgi no sākotnējā termiņa prasības celšanai.

157. Tikai tad, ja puse noteiktajā termiņā atbilstoši nereaģē, Vispārējā tiesa var izlemt, vai tas padara prasību nepieņemamu saskaņā ar Reglamenta 51. panta 4. punkta otro teikumu⁷⁰.

158. Visbeidzot, pilnīguma labad varētu atgādināt, ka iespējamās juridiskā pārstāvja izmaiņas nedod prasītājam tiesības izvīrīt jaunus prasījumus. Līdzīgi kā gadījumā ar jauna advokāta iecelšanu pēc pārstāvja, konsultanta vai advokāta izslēgšanas no notiekošas tiesvedības Vispārējā tiesā⁷¹, arī jaunieceltajam advokātam ir jāpārņem lieta tobrīd esošajā tiesvedības stadijā.

D. Par izskatāmo lietu

159. Piemērojot manis iepriekš ieteikto pārbaudi⁷² šajā lietā, es, pirmkārt, atzīmēšu, ka statūtu 19. panta ceturtajā daļā noteiktās prasības ievērošana, šķiet, netiek apstrīdēta. Vroclavas Universitātes juridiskais pārstāvis tiesvedībā, kuras rezultātā tika pieņemts pārsūdzētais rīkojums, šķiet, ir *tiesīgs praktizēt* Polijas tiesās.

68 Tas padara jau iepriekš (72.–78. punktā) izklāstīto interpretācijas loģiku vēl pārsteidzošāku un bīstamāku. Tāpat vai nav visai loģiski, ka procesuālajos noteikumos nav paredzēta nekāda iespēja labot to, ka nav ievēroti kritēriji, kuri vispirms nav precizēti noteikumos?

69 Tāpat, būtiski atkāpjoties no pieejas “saturs svarīgāks par formu”, ko Tiesa parasti izmanto saistībā ar Hartas 47. panta vai efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principa interpretāciju, kā tas tiek piemērots dalībvalstu tiesām, lūdzot šīm tiesām interpretēt atbilstošos valsts procesuālos noteikumus tādā veidā, kas drīzāk aizsargā, nevis liedz piekļuvi. Skat., piemēram, spriedumu, 2014. gada 12. jūnijs, *Peftiev* u.c. (C-314/13, EU:C:2014:1645, 29. punkts); spriedumu, 2016. gada 15. septembris, *Star Storage* u.c. (C-439/14 un C-488/14, EU:C:2016:688, 49.–63. punkts), un spriedumu, 2017. gada 27. septembris, *Puškār* (C-73/16, EU:C:2017:725, 76. punkts). Savukārt ECT atgādina, ka “pārmērīgs formālisms” var būt pretrunā prasībai nodrošināt praktiskas un efektīvas tiesības uz piekļuvi tiesai saskaņā ar [ECPAK] 6. panta 1. punktu. Tas parasti rodas gadījumos, kad procesuālā norma tiek interpretēta ļoti šauri, kā rezultātā prasītāja prasības pieteikums netiek izskatīts pēc būtības, vienlaikus radot risku, ka tiks pārkāptas prasītāja tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā”. ECT spriedums, 2018. gada 5. aprīlis, *Zubac* pret Horvātiju (CE:ECHR:2018:0405JUD004016012, 97.–99. punkts un tajos minētā judikatūra).

70 Līdzīgi skat. Tiesas Reglamenta 119. panta 4. punktu.

71 Saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 55. panta 3. punktu. Var tikai piebilst, ka viss Vispārējās tiesas Reglamenta 55. pants, kurā ir paredzēta iespēja izslēgt pārstāvi, konsultantu vai advokātu no tiesvedības, tomēr ir vēl viens apstiprinājums tam, ka pašreizējā Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 4. punkta interpretācija ir apšaubāma. Ja izslēgtu advokātu ir iespējams aizstāt jebkurā tiesvedības stadijā, kādēļ gan konceptuāli vajadzētu būt neiespējamam aizstāt juridisko pārstāvi tad, kad kļūst skaidrs, ka viņš *ab initio* (proti, kad prasības pieteikums tika iesniegts) neatbilst statūtu 19. pantā noteiktajiem kritērijiem?

72 Šo secinājumu 144. punkts.

160. Otrkārt, tā kā prasītājs ir juridiska persona, nav arī apstrīdēts, ka juridiskais pārstāvis tiesvedībā Vispārējā tiesā nav darbojies kā Vroclavas Universitātes nodarbināts jurists. Tāpēc viņš acīmredzami bija *trešā persona* attiecībā pret savu klientu. Turklāt nav strīda par to, ka aplūkojamais līgums starp advokātu un Vroclavas Universitāti attiecās uz mācīšanu, nevis uz juridisko pakalpojumu sniegšanu Vispārējā tiesā. Tādējādi neatkarīgi no tā, vai mācību līgums ir nostādījis juridisko pārstāvi pakļautības vai atkarības stāvoklī attiecībā pret universitāti, svarīgi ir tas, ka šī līguma priekšmetam vienkārši nav nekā kopīga ar juridisko pārstāvību attiecīgajā tiesvedībā.

161. Treškārt, runājot par neatkarības prasību, es atzīmēju, ka nav norādīts, ka uz juridisko pārstāvi būtu izdarīts jebkāds *ārējs spiediens*. Attiecībā uz iespējamo *interesu konfliktu* var saprast, ka Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šāds konflikts pastāv, paziņojot, ka civiltiesiskais līgums starp juridisko pārstāvi un Vroclavas Universitāti rada risku, ka viņa profesionālo viedokli vismaz daļēji varētu ietekmēt viņa profesionālā vide⁷³.

162. Ņemot vērā manus priekšlikumus, kas izklāstīti šo secinājumu 139. un 140. punktā, par to, kā būtu jārisina interešu konfliktu jautājumi, es nevaru piekrist šādam secinājumam. Aplūkojamais līgums attiecās uz (acīmredzot nepilna laika) starptautisko privāttiesību nodarbību pasniegšanu. Papildus šī līguma pastāvēšanai, kā arī iepriekšējai piederībai universitātei (gan kā studentam, gan vēlāk kā pasniedzējam) netika atklātas nekādas finansiālas vai citas saites starp Vroclavas Universitāti un juridisko pārstāvi, kas varētu izraisīt pamatotas šaubas par to, vai juridiskais pārstāvis rīkojās kādās citās, nevis Vroclavas Universitātes interesēs.

163. Šādos apstākļos Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, advokāta jēdzienu atbilstoši statūtu 19. panta trešajai daļai un līdz ar to arī Vispārējās tiesas Reglamenta 51. panta 1. punktam interpretējama, norādot, ka šāda saikne varētu likt apšaubīt advokāta neatkarību.

164. Ņemot vērā iepriekš minēto, es secinu, ka pirmais apelācijas pamats lietā C-515/17 P un pirmais apelācijas pamats lietā C-561/17 P ir pamatoti. Pārsūdzētais rīkojums ir jāatceļ.

VI. Tiesāšanās izdevumi

165. Tā kā es ierosinu apelācijas lietu C-515/17 P nodot atpakaļ Vispārējai tiesai, lēmums par lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumiem ir jāatliek.

166. Attiecībā uz apelāciju lietā C-561/17 P un ņemot vērā Reglamenta 184. panta 3. punktu, es ierosinu Tiesai piespriest lietas dalībniekiem segt savus tiesāšanās izdevumus pašiem.

167. Saskaņā ar Reglamenta 140. panta 1. punktu un 140. panta 3. punktu, kopsakarā ar tā 184. panta 1. punktu, Čehijas Republikai un *Krajowa Izba Radców Prawnych* savi tiesāšanās izdevumi būtu jāsedz pašām.

VII. Secinājumi

168. Es ierosinu Tiesai:

- atcelt 2017. gada 13. jūnija rīkojumu lietā *Uniwersytet Wrocławski/REA* (T-137/16, nav publicēts, EU:T:2017:407);
- nodot lietu C-515/17 P atpakaļ Vispārējai tiesai un nolemt atlikt jautājuma izskatīšanu par lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumiem šajā lietā;

⁷³ Pārsūdzētā rīkojuma 20. punkts.

- lietas dalībniekiem lietā C-561/17 P piespriest segt savus tiesāšanās izdevumus pašiem;
- piespriest Čehijas Republikai un *Krajowa Izba Radców Prawnych* segt savus tiesāšanās izdevumus pašām.